

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος Συνδρομητικὴ τιμὴ : Ἐν Ἀθῆναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἱπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 23 Αὐγούστου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Πουρφίνης. — Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνίχεαι· ἰδί σελ. 511.

KB'

Ἡ 15 Μαΐου 1848.

Τὴν ἐπαύριον, καθ' ἣν ὥραν μετέβαινε συνήθως ἄλλοτε εἰς τὸ πανδοχεῖον τῆς Βορδιγέρας, ὁ Ἀντώνιος παρέστη ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Λουκίας. Σημειωτέον, ὅτι ἐγνώριζεν ἤδη ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς τοῦ Σίρ Ἰωάννου, τὸν γάμον καὶ τὴν χηρείαν τῆς λαίδης Κλέβεργτων. Προσηγόρευσεν αὐτὴν ἐγκαρδίως, καὶ μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ παρρησίας ἤρξατο ἐπικρίνων τὰ τοῦ οἰκήματος.

— Λαμπρά, ὠραῖα δωμάτια εἶπεν, ἀλλὰ δὲν εἶνε διὰ σᾶς. Σεῖς ἔχετε ἀνάγκη καλοῦ ἀέρος καὶ ἡσυχίας. Εἰς τὴν ἀγίαν Λουκίαν, ἐδῶ πλησίον, ὑπάρχει ξενοδοχεῖον καταλληλότερον διὰ σᾶς. Ὁ ξενοδόχος εἶνε ὑποχρεωτικώτατος καὶ ἀξιοσέβαστος ἄνθρωπος, καὶ γνώριμός μου. Ἄν θέλετε, ἡμποροῦμεν νὰ τὸ ἐπισκεφθῶμεν μίαν στιγμὴν.

Ἡ Λουκία ἐπέσθη καὶ ἐξῆλθον ὁμοῦ.

Ἡ ὑποκόμησσα ἐθαύμασε τὴν τοποθεσίαν του, ὅθεν ἐφαίνετο ὁ κόλπος ὅλος καὶ ὁ Βεζούβιος, καὶ κατενθουσιάσθη ἐκ τοῦ λιθίνου ἐξώστου, ὅστις ἐξετείνετο πρὸ τῆς οἰκοδομῆς.

— Θὰ μοῦ φαίνεται ὅτι εἵμεθα ἀκόμη εἰς τὴν Βορδιγέραν, εἶπε περιπόρφυρος ἐξ εὐχαριστήσεως, καὶ προσβλέπουσα τὸν Ἀντώνιον.

— Ἀλήθεια, ἀπήντησεν ὁ ἱατρός. Ἐνῷ οἱ ἄνθρωποι σὰς θὰ φροντίσουν περὶ τῆς μετακομιῆς τῶν πραγμάτων σας, τί λέγετε; πηγαίνωμεν νὰ προμηθευθῶμεν μερικὰ φυτὰ καὶ ἄνθη, διὰ νὰ σχηματίσωμεν ἓνα μικρὸν κηπῆριον;

Ἀφοῦ δ' ἐπλήρωσαν τὴν ἄμαξαν ῥοδῶν, μαγνολιών, ναννοφυῶν πορτοκαλλεῶν, καὶ δὲν ἤξευρον πλέον ποῦ νὰ τοποθετήσωσι τοὺς πόδας των, ἡ Λουκία ἤρχισε νὰ γελάῃ διὰ τὴν ἀμοιβαίαν των ἀμνηχανίαν, ὥς ἀπὸ πολλοῦ ἤδη δὲν εἶχε γελάσει.

Ὁ Ἀντώνιος, περιποιητικῶς πάντοτε, τῇ ἐπρότεινε ν' ἀγοράσωσι χάρτην, μολυβδίδα καὶ χρώματα, διότι ταχέως θὰ τῇ ἐπῆρχετο ἡ ἐπιθυμία νὰ ζωγραφίσῃ ἀπὸ τοῦ παραθύρου της.

— Δὲν παίρνομεν κ' ἐν κλειδοκύμβῳ; εἶπεν

ὁ Ἀντώνιος, ἐνῷ διήρχοντο πρὸ τοῦ καταστήματος κατασκευαστοῦ μουσικῶν ὀργάνων.

— Βεβαίως! ἀπήντησεν ἐκείνη πάραυτα. Πρέπει νὰ μοῦ μάθετε καὶ ἄλλα σικελικὰ τραγούδια.

Οὕτω δὲ, προμηθευθέντες τὸ κλειδοκύμβον καὶ τ' ἀναγκαῖα πρὸς ἱχνογραφίαν, ἐπέστρεψαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

Ὁ δραστήριος ἱατρός εἶχε πάλιν πολλὰ πράγματα νὰ φροντίσῃ. Νὰ διατάξῃ προσηκόντως τὰ ἄνθη ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, νὰ τοποθετήσῃ τὸν ζωγραφικὸν ὀκρίβαντα εἰς τὸ καταλληλότερον φωτεινὸν μέρος, νὰ προσδιορίσῃ τὴν προσφορωτέραν θέσιν εἰς τὸ κλειδοκύμβον, κλ. Ἐξετέλεσε δὲ πάντα ταῦτα μετὰ ἡρεμίας καὶ καλλαισθησίας, αἵτινες ἀνέμνησαν εἰς τὴν Λουκίαν τὴν εἰς τὸ παλαιὸν πανδοχεῖον ἄφιξίν της. Ἐκάθισεν εἰς τὸ κλειδοκύμβον, κ' ἐνῷ οἱ δάκτυλοί της διέτρεχον τὰς γλωσσίδας, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της παρηκολούθουν τὰ κινήματα τοῦ Ἀντωνίου, οἱ διαλογισμοὶ της ἀνεφέροντο εἰς ἡμέρας παρελθούσας, καὶ ἀνεπόλει ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὴν πρώτην ἐκείνην ἑσπέραν, καθ' ἣν, πρὸς μεγίστην φρίκην τοῦ Σίρ Ἰωάννου, ὁ ἱατρός ἀνῆρτα παραπετάσματα καὶ ἐκόλλα χαρτί ἐπὶ τῶν ῥωγμῶν τῆς οὐρας.

Ἡ καρδία της ἐπλημμύρει ἐξ εὐγνωμοσύνης, καὶ δυνάμεις τις μυστηριώδης συνειρμῶς ἰδεῶν παρὰδόξου ἔθετον ὑπὸ τοὺς δακτύλους της τοὺς φλόγγους τοῦ σικελικοῦ ἐκείνου ἔσματος, ὅπερ ὁ ἱατρός εἶχε ψάλει τὸ πρῶτον εἰς αὐτὴν, καὶ ὅπερ οὐδέποτε εἶχε παίζει ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου της.

Αἱ ἡμέραι τῆς Βορδιγέρας ἐπανῆλθον. Τὰ αὐτὰ ἄνθη, τὸν αὐτὸν οὐρανὸν, τὴν αὐτὴν θαυμασίαν φύσιν, τὰ αὐτὰ τοῦ ἀέρος ἡδύπνοα ἀρώματα, πᾶν ὅ,τι ἡ Λουκία εἶχε θαυμάσει καὶ ἀπολαύσει ἄλλοτε, τὰ ἐπανεύρισκε καὶ πάλιν. Τὸ πολυτιμότεον δὲ καὶ προσφιλέστατον πάντων, ἐπανεύρισκε τὴν σωτήριον ἐκείνην ἐναλλαγὴν ἀσχολίας καὶ ἀναπαύσεως, τὰς αὐτὰς ἐκείνας γλυκείας συνδιαλέξεις, τὰς ἡρόμους ἐκείνας ἐσπερίδας ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, καὶ, πρὸ πάντων, τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἄγρυπνον καὶ ἀδύκωπον θεραπείαν, ἥτις ἀπεδείκνυσεν, — ἂν ὑπῆρχεν ἀνάγκη ἀποδείξεως, — ὅτι καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐπίσης ἠγάπα κ' ἐλάτρευε τὸ παρελθόν.

Ὁ Ἀντώνιος οὐδὲν διώρισε εἰς τὴν ἀθηνῆ

του. Ήκανόνισε μόνον τὴν δίκαιαν αὐτῆς καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ὠρῶν της, ἔβλεπεν αὐτὴν δις τῆς ἡμέρας, — τὴν πρωτὴν ὡς ἱατρός — ὅπως ἔλεγε γελῶν, — καὶ τὴν ἐσπέραν ὡς φίλος, καὶ τῇ ἔφρεε πάντοτε εἰκόνας, ἱστορορήματα. βιβλία ἰταλικά καὶ ἀγγλικά, μυθιστορήματα τῆς ἡμέρας ὀνόμαστα, καὶ πολιτικά φυλλάδια περὶ τῶν ἐνδιαφερόντων ζητημάτων τῆς ἡμέρας. Διηγείτο δὲ εἰς αὐτὴν, ἐν γλυκαῖς ὥραις σχολῆς, περὶ τῶν σπουδαίων γεγονότων, ἅτινα συνετάρασσον τότε τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἐνῶ ἐξ ἐνὸς τῇ ἀνέπτυσσε τὰς ὑπὲρ τῶν Σικελῶν ἀγαθὰς διαθέσεις τοῦ βασιλέως, μετέπιπτεν αἰφνης εἰς ἀπαισιόδοξα προαισθήματα, καὶ κατέληγε λέγων :

— Πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι τὰ πράγματα θὰ τελειώσουν κακά!

Ἡ Λουκία ἐδίσταζεν, ὁ δὲ Ἀντώνιος, ἐπικρίνων τὰ κύκλω του γινόμενα, δὲν ἐφείδετο καὶ αὐτῆς τῆς πολιτικῆς του μερίδος.

— Ἐν παραδείγματι, ἔλεγε, τὸ σύνταγμα δὲν λειτουργεῖ ἀκόμῃ, καὶ ἐντούτοις ζητοῦν ἡδὴ μεγαλοφῶνως περισσοτέρας ἐλευθερίας. Δὲν ἀπέκτησαν ἀκόμῃ Βουλὴν καὶ ζητοῦν Γερουσίαν.

Ὁ σκοπὸς πρὸς ὃν ἔτεινε τὸ νέον ὑπουργεῖον ἦτο νὰ πείσῃ τὸν βασιλέα Φερδινάνδον νὰ μετασχη ἐνεργῶς τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμου· ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ παρέτεινε τὴν ἐν Νεαπόλει δικμο- νὴν τοῦ ὁ Ἀντώνιος. Ὁ βασιλεὺς οὐδόλως ἐπεθύμει νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ τοῦ πολέμου μερίδα τινα, καὶ τὴν ἐλαχίστην, τοῦ στρατοῦ του· ἀλλ' ἡ πίεσις τῆς κοινῆς γνώμης ἦτο μεγάλη, καὶ ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη τέλος νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὸ αἶσθημα τοῦ λαοῦ. Σῶμα δεκατεσσάρων χιλιάδων ἀνδρῶν ἀπεστάλη εἰς τὸ θέατρον τοῦ πολέμου, καὶ μέ- ρος τοῦ στόλου ἐξεπέμφθη εἰς τὴν Ἀδριατικὴν, ὅπως ἐνεργήσῃ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Σαρδηνίας καὶ Βενετίας.

Μετὰ τοῦτο οὐδὲν πλέον ἄλλο ἐκράτει τὸν Ἀντώνιον ἐν Νεαπόλει εἰμὴ τὸ γλυκὺ θέλγητρον ὅφ' ὃ διετέλει, ἡ τὸ πεπρωμένον. Οὕτως ὁ Ἀντώνιος ἔμεινε.

Τὸ κοινοβούλιον ἔμελλε νὰ συνέλθῃ εἰς πρώτην συνεδρίαν τὴν 15 Μαΐου. Τὸ δὲ ὑπουργεῖον εἶχε δημοσιεύσει ἡδὴ τὸ πρόγραμμα τῆς τελετῆς, ὁρίζον πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅτι οἱ βουλευταὶ ἤθελον ὁμώσει πίστιν εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἰς τὸ σύνταγμα. Οὐδὲν ὅμως ἐμνημόνευε τὸ πρόγραμμα περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς Βουλῆς εἰς τροποποίησιν τοῦ Συντάγματος, δικαιώματος ὅπερ εἶχεν ἀναγραφῇ ὡς ἄρῃρον πίστεως ἐν τῷ διαγγέλματι τοῦ ὑπουργείου. Πολλοὶ τῶν βουλευτῶν ἔκρινον ἐπικίνδυνον τὴν παράλειψιν, καὶ συνήλθον ἐν τῷ δημαρχεῖῳ ὅπως συσχεφθῶσι περὶ τοῦ πράγματος. Ἡ πρᾶξις τῶν ἦτο προδήλως ἐκνομος, καὶ ἀντιποίησις ἐξουσίας, ἀφοῦ τὸ κοινοβούλιον δὲν εἶχεν ἔτι καταρτισθῇ. Οὐχ ἦττον οἱ βουλευταὶ

συνήλθον, ἀπέβριψαν τὸν ἐν τῷ προγράμματι ἐναγεγραμμένον ὅρκον, καὶ ἤρξαντο διαπραγμα- τεύμενοι πρὸς τὸ ὑπουργεῖον περὶ τροποποιήσεως τοῦ τύπου τοῦ ὅρκου. Ταῦτα συνέβαινον τὴν 14 Μαΐου, ἡ δὲ εἴλησις τῆς συγκροτούσας ταύτης συ- χύθη εἰς τὴν πόλιν καὶ συνετάραξεν αὐτήν. Ὁ λαὸς ἐπτοήθη καὶ ἀνησύχησε, πολλὰ χροῖ δ' ἐφα- νησαν συμπτώματα ἐπικειμένης στάσεως. Αἱ δὲ ἀντιμαχόμεναι μερίδες ἐνόησαν τότε τὴν ἐπι- γουσαν ἀνάγκην συμβιβασμοῦ, καὶ μετὰ πολλὰς ἀγῶνας καὶ συζητήσεις ἀπεφάσισαν ἀπὸ κοινοῦ νὰ γείνῃ ἐναρξίς τοῦ κοινοβουλίου χωρὶς νὰ ζη- τηθῇ οὐδὲ νὰ δοθῇ ὅρκος.

Βαρεῖαν ἔχων τὴν κεφαλὴν καὶ καταβεβλημέ- νην τὴν καρδίαν μετέβη τὴν ἐπαύριον, 15 Μαΐου, ὁ Ἀντώνιος πρὸς τὴν Λουκίαν. Καίτοι δὲ λυπερὸν προαισθανόμενος, προσῆλθεν οὐχ ἡττον ἡρεμῶς καὶ γαλήνιος, ὡς συνήθως, καὶ διεβεβαίωσεν αὐ- τὴν ὅτι οὐδενίᾳ πλέον ὑπῆρχε φόβος ἀφορμῇ, καὶ ὅτι πάντα ἔβαινον κατ' εὐχὴν.

— Καὶ τώρα, προσέθηκεν ὁ Ἀντώνιος μειδιῶν, ἂς ἀφήσωμεν τὴν πολιτικὴν· εἶμαι κατὰ σκοπὸν. Ἄς ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ παρελθόντος, περὶ τῆς ἡσύχου καὶ χλοερᾶς Βορδιγέρας. Πῶς ἤθελα νὰ ἦμην ἀκόμῃ ἐκεῖ. Ἡμῶν τότε εὐτυχία.

— Κ' ἐγὼ ἐπίσης, ἀπήντησεν ἡ Λουκία βαθέ- ως ἐρυθριῶσα. Πρέπει νὰ σᾶς εἰπῶ, ἐξηκολούθησε μετὰ στιγμιαῖον δισταγμὸν, ὅτι οὐδέποτε πα- ρήτησα τὴν ἰδέαν νὰ κτίσω μικρὰν κομψὴν ἐξο- χικὴν οἰκίαν εἰς καρμυῖαν ἀπὸ τὰς ἡσύχους ἐκεί- νας γωνίας, καὶ νὰ ὑπάγω νὰ ζήσω ἐκεῖ. Ἡ γυνὴ ἤμπορεῖ σήμερον νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ ὄνειρα τῆς νεανίδος. Πῶς σᾶς φαίνεται τὸ σχέδιον;

— Ἡ ἰδέα εἶνε λαμπρά, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος· ἀλλ' εἴσθε βεβαία ὅτι δὲν θὰ βαρυνθῆτε ἐπὶ τέ- λους τὸν μονήρη βίον, καὶ δὲν θὰ ποθήσετε τὰς διασκεδάσεις καὶ τὰς λαμπρότητας τοῦ Λονδίνου;

— Ἀδιαφορῶ δι' ὅλα, ἐνόσφ' ἔχω πλησίον μου τὸν πατέρα μου καὶ σᾶς.

Ὁ Ἀντώνιος ἤρξατο θωπεύων τὸν μὴ ὑπάρ- χοντα πλέον πῶγονά του καὶ περιπατῶν ἐπάνω κάτω.

— Ὁμιλοῦμεν περὶ τούτου μετ' ὀλίγον, εἶπεν ἐπανερχόμενος εἰς τὴν θέσιν του καὶ καθήμενος ἡσύχως πλησίον της. Ἐνθυμεῖσθε αὐτὴν τὴν ἡ- μέραν πρὸ οὐκ ὅσον ἐτῶν;

— Ὡς νὰ ἦτο χθές. Ἡμπορῶ νὰ σᾶς ζωγρα- φήσω ὅπως ἦσθε, ὅταν μοῦ εἶπατε :

«Μὲς Δάβεν, δὲν δοκιμάζετε νὰ περιπατήσετε;» (Καὶ προσεπάθησε νὰ μιμηθῇ τὴν φωνὴν του. Νο- μίζω ὅτι ἀκούω ἀκόμῃ τὸν ἦχον τῆς φωνῆς σας.

— Εὐγενὴς μου φίλη! ἀνεφώνησεν ὁ Ἀντώ- νιος, ποτὲ, ποτὲ δὲν σᾶς διέφυγε καὶ τὸ ἐλάχι- στον δεῖγμα ἐνδιαφέροντος ἐκ μέρους μου. Ὁμο- λογῶ ὅτι εἶχα μεγάλους φόβους κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, καὶ ὅτι ἐπίσης μεγάλη ὑπῆρξε κατῶ- πιν ἡ εὐτυχία μου!

— Ναί, ἐφοβήθητε, μήπως μείνω χωλὴ, εἶπεν ἡ Λουκία, καὶ ὑπῆρξατε εὐτυχὴς, ὅταν εἶδατε ὅτι δὲν ἐχώλαινον.

Ὁ Ἀντώνιος παρετήρησεν αὐτὴν μετ' ἐκπλή- ξεως.

— Ἐλάτε, εἰπέτε ὅχι, ἂν τολμᾶτε! ἐπέμεινε λέγουσα ἡ Λουκία, ἐτοίμη νὰ γελάσῃ.

— Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι· ἀπ' ἐναντίας εἶμαι ἡ- ναγκασμένος ν' ἀποδώσω δικαιοσύνην εἰς τὴν ὀ- ξυδερκεῖάν σας.

— Αἱ νεανίδες, ἐξηκολούθησε μετὰ τινος κα- κεντρεχείας ἡ Λουκία, δὲν εἶνε τόσοσιν κουταί, ὅσον φαίνονται. Ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν ἐνόη- σεν ὅτι εἶχα σπάσει τὸ πόδι μου, ἀλλὰ σᾶς ἄ- ρησα νὰ πιστεύετε ὅτι δὲν τὸ εἶχα ἐννοήσει.

Ὁ Ἀντώνιος οὐδὲν ἀπήντησε, ἀλλὰ λαβὼν τὴν χεῖρα τῆς Λουκίας, ἡσπασθῇ αὐτὴν βραδέως καὶ ἐπισήμως.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην κρότος πυροβολισμοῦ διέ- σχιζε τὸν ἀέρα καὶ ἐδόνησε τὰς ὑέλους τῶν θυ- ρῶν καὶ παραθύρων.

Ὁ Ἀντώνιος ἀνωρθώθη κάτωχρος.

— Τί νὰ εἶνε ἄρά γε, ἠρώτησε περίτρομος ἡ Λουκία.

— Τίποτε σπουδαῖον ὑποθέτω, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, προσπαθῶν νὰ φανῇ ἀπαθής. Ἡ κυ- βέρνησις ἴσως καίτις ὀλίγην πυρίτιδα χάριν τῆς ἐ- νάρεξως τοῦ κοινοβουλίου. Ἀλήθεια, δὲν πρέπει ν' ἀργήσω.

Ἐνῶ ἐλάμβανε τὸν πῖλόν του ἀντήχησε καὶ ἄλλος πυροβολισμὸς, καὶ μετ' ὀλίγον ἄλλος, καὶ πάλιν ἄλλος.

— Εἶνε μάχη, εἶμαι βεβαία! ἀνέκραξεν ἡ Λου- κία περίφοβος καὶ τρέμουσα καθ' ὅλα της τὰ μέ- λη. Μὴ πηγαίνετε, δι' ὄνομα Θεοῦ, μὴ πηγαίνετε! Πρὸς τί; τί θὰ κάμετε σῆς, εἰς μόνος ἄνθρωπος;

— Ὅ,τι εἶνε δυνατόν διὰ νὰ προλάβω τὸν ἐμ- φύλιον πόλεμον, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος μετὰ γα- λήνης καὶ ἀποφάσεως. Ἀφήσάτε με νὰ φύγω, σᾶς ἐξορκίζω!

— Δὲν θὰ ὑπάγετε! ἀνέκραξεν ἡ Λουκία, ἔκ- φρων σχεδὸν ἐκ τοῦ τρόμου, καὶ τοποθετουμένη μετὰ τοῦ ἱατροῦ καὶ τῆς θύρας.

Ὁ ἱατρός τὴν παρετήρησε.

— Πρέπει νὰ ὑπάγω, εἶπε.

Τὸ πεπρωμένον ἐλάλει διὰ τοῦ στόματός του.

Ἡ Λουκία ἠσθάνθη ἐαυτὴν ἀδύνατον νὰ παλαίσῃ κατὰ τῆς σιδηρᾶς ἐκείνης θελήσεως. Συνέπλεξε τὰς χεῖρας, ὡς παιδίον μέλλον νὰ προσευχηθῇ, ἠτένισεν ἐπὶ τὸν ἱατρὸν τοὺς μεγάλους της ὀφ- θαλμοὺς, καὶ ἐφώνησε μίαν μόνην λέξιν :

— Ἀντώνιε!

Ἡ ἐπιφώνησις ἐκείνη ἔλεγε μυρία πράγματα.

Ὁ ἰταλὸς ἔσυρεν αὐτὴν πρὸς ἐαυτὸν καὶ τὴν ἔσφιγγεν ἐπὶ τοῦ στήθους του.

— Λουκία, εἶπεν ἐπισήμως, δὲν εἶνε τόρᾳ στιγ- μὴ λόγων. (Οἱ πυροβολισμοὶ ἐξηκολούθουν ἐνῶ

ὠμίλει). Λουκία, σὲ ἀγαπῶ πρὸ οὐκ ὅσον ἡδὴ ἐτῶν, καὶ θὰ σ' ἀγαπῶ μέχρι τοῦ τάφου. Ἀλλ' ἡ πα- τρίς μου ἔχει ἐπ' ἐμοῦ προγενέστερα δικαιώματα, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτὰ ἔταξα νὰ τὰ σεβασθῶ. Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἡ ἀριστοκρατικὴ πρόκλησις πα- ρενέβη μετὰ τοῦ σου καὶ ἐμοῦ, ἀφιερώθην δλόκλη- ρος εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἀφῆσέ με, Λουκία, νὰ ἐκπληρώσω αὐτὸ τὸ καθήκόν μου! Βοήθησέ με, εὐγενὴς φίλη, νὰ τὸ ἐκπληρώσω, νὰ φανῶ ἄξιος καὶ σοῦ καὶ ἐμοῦ! Σὲ ἐξορκίζω εἰς ὅ,τι ὑπάρχει ἱερώτερον, . . . Ἀφῆσέ με νὰ φύγω χωρὶς πάλιν ὀδυνηράν!

Τὸ πρόσωπόν του ἀπήστραπτε καὶ ἡ φωνὴ του ἔτρεμεν ἐξ ἐνθουσιασμοῦ.

— Εὐγενὴς καρδίᾳ! ἐφώνησεν ἡ Λουκία ἐν- θους, πῆγαίνε, καὶ ὁ Θεὸς μαζὺ σου! Θὰ προσ- παθήσω νὰ φανῶ ἄξια σου!

Καὶ ταῦτα εἰπούσα δὲν τὸν ἐμπόδισε πλέον.

— Ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογῇ δι' αὐτοὺς τοὺς λό- γους, ἀνέκραξεν ὁ Ἀντώνιος, θλίβων τὰς χεῖρας τῆς Λουκίας ἐπὶ τοῦ στήθους του. Ὁ ἔρως σου θὰ ἦνε ἀσπίς μου.

Καὶ ταῦτα λέγων ἀπέθηκεν αὐτὴν ἐπὶ τινος ἀ- νακλίντρου καὶ ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς της.

— Θὰ μ' ἐπανίδης, ἐντὸς ὀλίγου, ἡ ὁ' ἀκού- σης περὶ ἐμοῦ.

Ἡτένισε δ' ἐπ' αὐτὴν ἔτι ὀλίγας στιγμάς, ἐ- σπόγγισεν ἐν δάκρυ, καὶ ἐξῆλθε.

Ἐν τῷ προαλάμῳ εὗρε τὴν μίς Χούτσινς κα- θημένην ὅπου συνήθως, ζήτησας δὲ χάρτην καὶ μελάνην, ἔγραψεν ὀλίγας σειρὰς καὶ τῇ τὰς ἐ- δωκε.

— Πηγαίνετε εὐθὺς εἰς τὴν κυρίαν σας, εἶπε· δὲν εἶνε καλὰ· ἂν χειροτερεύσῃ, στέλλετε καὶ ζη- τεῖτε τὸν ἱατρὸν, τοῦ ὁποίου σᾶς ἔγραψα τὸ ὄνο- μα καὶ τὴν διεύθυνσιν.

— Φεύγετε, κύριε; ἠρώτησεν ἡ θαλαμηπόλος.

— Ὅχι ἀκριβῶς· ἀλλ' ἴσως λείψω δι' ὀλίγας ἡμέρας. Πηγαίνετε εἰς τὴν κυρίαν σας, πηγαίνετε.

Καθίσας δὲ παρὰ τὸ μικρὸν τραπέζιον, ἔγραψε σύντομον ἐπιστολήν, τὴν ἐσφράγισε καὶ τὴν ἐ- πέγραψε. Μὴ τολμήσας δὲ πλέον ν' ἀτενίσῃ πρὸς τὴν κλειστὴν θύραν, ἐφόρεσε τὸν πῖλόν του καὶ ἀνεχώρησε.

Καταβὰς εἰς τὴν ὁδὸν, εἶδε χιλιάδας ἀνθρώ- πων διατρεχόντων τὰς ὁδοὺς, ἀποσπάσματα στρα- τιωτῶν κατευθυνόμενα πανταχόσε, τὴν πόλιν πλήρη ὁδοφραγμάτων, ἀνεγερθέντων ὡς διὰ μα- γείας, συμπλοκάς πανταχοῦ, καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον λυμαινόμενον τὴν ὡραίαν Νεάπολιν.

— Τί πρέχει; ἠρώτησεν ἱερέα τινα παρερχό- μενον ἐν σπουδῇ.

— Ὁ βασιλεὺς συνελήφθη, ὁ διάδοχος ἐκλεί- σθη εἰς μοναστήριον, καὶ τὸ κοινοβούλιον ἐκνήρ- χθη διαρκές.

Μετὰ μικρὸν ἀπήντησε νέον τινα, καὶ τῷ ἀπέ- τεινε τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν.

— «Ολοι οἱ βουλευται, ὅσοι συνήλθον ἐσφάγησαν, τῷ ἀπέντησεν» ὅσοι μετέβαινον εἰς τὴν βουλὴν διώκονται ὡς ἀγρία θηρία. Ὁ στρατιωτικὸς νόμος ἐκηρύχθη. Ὡ! ἂν ἤμποροῦσα νὰ εὕρω ἐν ὄπλῳ! ἐφώνησεν ὁ νέος ἀπελπίς καὶ παρηλήθεν.

Ὁ ἰατρὸς οὐδετέρων τῶν ἀπαντήσεων ἐπίστευσεν, ἀλλὰ συνεπέρανεν οὐχ ἥττον ὅτι ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων ἦτο λυπηρὰ. Διέβη τὴν Βασιλικὴν Πλατεῖαν, ὅπου εὗρε συνηγμένον ἱκανὸν πεζικὸν, ἱππικὸν καὶ πυροβολικὸν, τεταγμένον πρὸ τῶν ἀνακτόρων, κ' ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον τοῦ πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἤρχοντο οἱ πυροβολισμοί· μόλις ὅμως προῦχώρησεν ἑκατὸν βήματα ἐν τῇ δὲ Τολέδῳ, κ' ἐμποδίσθη ὑπὸ ἀνεγείρομένου οδοφράγματος. Παρελθὼν ταχέως, χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ, προῦχώρησε πρὸς ἄλλο περικιτῶ δόφραγμα, ὅθεν ἤκούοντο συνεχεῖς πυροβολισμοί. Οἱ πλείστοι τῶν προμάχων τοῦ ἀντικειμένου προδήλως εἰς τὴν ἀνωτέραν τάξιν ἦσαν δὲ νέοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ μεῖρακες, τεσσαράκοντα περίπου τὸν ἀριθμὸν. Ὁ Ἀντώνιος δὲν ἠδύνατο, ἔνεκα τοῦ ὕψους τοῦ οδοφράγματος, νὰ ἴδῃ τοὺς προσβάλλοντας, ἀλλὰ τὸ τακτικὸν καὶ συνεχὲς τῶν πυροβολισμῶν κατεδείκνυσεν ὅτι ἦτο σῶμα πολυἀριθμὸν καὶ γεγυμνασμένον.

Βλέπων ὁ ἰατρὸς ὅτι ματαίᾳ θ' ἀπέβαινε πᾶσα ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ, ἐθώρησε περίξ αὐτοῦ, ἵνα εὕρῃ ὄπλον· ἀλλ' ἡ θέα τραυματίου κατακειμένου ἐνώπιόν του μετέβαλεν εὐθὺς τὰς ιδέας του, κ' ἐνόησε πάραυτα ὅτι, ἀντὶ νὰ φονευθῇ ἢ νὰ φονεύσῃ, ἄλλο εἶχεν αὐτὸς, πολὺ ἐσώτερον, τὸ καθήκον. Γονυπετήσας πλησίον τοῦ τραυματίου, ἐξήγαγε τὴν ὀργανοθήκην του καὶ ἤρχισεν ἐξετάζων τὴν πληγὴν. Μετ' ὀλίγον ἔπεσον κύκλω του καὶ ἄλλοι, ὁ δὲ Ἀντώνιος, ἐξαγαγὼν τὸ φόρεμά του, καὶ σχίσας αὐτὸ εἰς λωρίδας, ἐλησμομήθη ἐντελῶς ἐν μέσῳ τῶν σφαιρῶν, αἵτινες ἐβρεχον περίξ του. Αἶφνης οἱ ὑπερασπιζόμενοι τὸ δόφραγμα, ἔβαλον κραυγὴν, καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐστρεψε νὰ ἴδῃ τί συνέβαινε. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν λόγχῃ διεπέρασεν αὐτὸν, καὶ τὸν ἔρριψε χαμαὶ αἵματόφυρτον.

ΚΒ'

Τὸ δρᾶμα.

Ἀφίνομεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας νὰ φαντασθῶσι τὴν ἀγωνίαν τῆς Λουκίας, καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν ὀλεθρίαν πάλιν, καὶ τὴν αὐξοῦσαν ἀπελπίσιν αὐτῆς, μὴ δυναμένης νὰ μάθῃ τὴν τύχην τοῦ Ἀντωνίου. Κ' ἐφ' ὅσον μὲν διετῆρει ἐτι μικράν τινα ἐλπίδα, καὶ ὑπελείπετο αὐτῇ μέσον οἰονδήποτε, ὅπως ἀποπειραθῇ νὰ μάθῃ τὰ κατὰ τὸν ἰατρὸν, ὑπεστήριζον αὐτὴν ἡ ἐλπίς καὶ τὸ θάρρος· ὅτε ὅμως πάντα ἐξηντλήθησαν εἰς μάτην, καὶ πᾶσα ἐρευνα ἀπέτυχε, καὶ μόνον σκέψις ἀπέμεινεν εἰς τὴν Λουκίαν: «Ὁ Ἀντώνιος ἀπέθανεν» ἀλλέως θὰ τὸν ἐβλεπον ἢ θὰ ἐμάνθανον περὶ αὐ-

τοῦ, τότε κατέπεσε διὰ μιᾶς καὶ συνετρίβη τὸ τε σῶμα αὐτῆς καὶ τὸ πνεῦμα.

Ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἡ ζωὴ καὶ ἡ διάνοια τῆς Λουκίας ἐκινδύνευσαν. Εἴτα ἐπῆλθεν ἀνεπαίσθητός τις βελτίωσις, καὶ ἡμικρῶς ἐκινε διὰ τὰς ματιὰς, καθ' ἃ ἐφαντάζετο ἡ Λουκία ὅτι ἐβλεπε κινουμένην ἐν τῷ δωματίῳ μορφήν τινα ὁμοιάζουσαν πρὸς τὴν Σπεράντσαν. Ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἦτο ἡ Σπεράντσα; Ἡ Λουκία ὠνευσέτο βεβαίως. Τὴν παρηκολούθει ὅμως μετ' εὐχαριστήσεως, οὐδὲν μὲν λέγουσα, ἀλλ' ἀναπλάττουσα διὰ τῆς καταπεπονημένης φαντασίας τῆς καιρὸς εὐτυχεῖς τοῦ παρελθόντος βίου τῆς, καὶ δ' νόματά τινα ψιθυρίζουσα προσφιλῇ διὰ τῶν ἀσθενῶν τῆς χειλέων.

Νύκτα τινα, μετ' ὀλίγων ὥρων εὐεργετικὸν ὕπνον, ἐξύπνησε διαυγέστερας ἔχουσα τὰς ιδέας τῆς, καὶ βλέπουσα δύο μεγάλους μελανοὺς ὀρθαλμοὺς ἀγρυπνοῦντας ἐπ' αὐτῆς τρυφερῶς, ὡς ἄλλοτε ποτε, ἠρώτησε ταπεινῇ τῇ φωνῇ:

— Σὺ εἶσαι, Σπεράντσα;

— Ὁ Θεὸς νὰ σὰς εὐλογήσῃ, ἀγαπητὴ μου κυρία! Ἐγὼ εἶμαι, ἡ Σπεράντσα σὰς.

Καὶ ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐγονυπέτησε καταριλοῦσα τὴν ἰσχυρὴν χεῖρα, ἣν ἔτεινε πρὸς αὐτὴν ἡ Λουκία.

— Ναι, ἐγὼ εἶμαι, καὶ μένω ἐδῶ, διὰ νὰ μὴ σὰς ἀφήσω πλέον. Μὴν ὁμιλεῖτε ὅμως· δὲν πρέπει.

Καὶ τοποθετήσασα προσφύρας τὰ προσκεφάλαια τῆς Λουκίας, ἔστρεψε τὴν ὠχρὰν τῆς μορφήν πρὸς τὸ ἄλλο μέρος. Ἡ ἀσθενὴς ὑπήκουσε, σιωπηλῇ, χωρὶς νὰ ζητήσῃ ἄλλην τινα ἐξήγησιν εὐχαριστημένη ὅτι εἶχε πλησίον τῆς τὴν καλὴν ἰταλίδα φίλην τῆς.

Τίς ἄρα εἶχε καλέσει τὴν Σπεράντσαν παρὰ τὴν κλινὴν τῆς Λουκίας, ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν αὕτη εἶχε τὴν μεγάλην ἀνάγκην τῆς; — Ἡ μικρὰ ἐκείνη ἐπιστολὴ ἣν εἶχε γράψῃ πρὸς αὐτὴν ὁ Ἀντώνιος, ὅτε ἀπεχωρίζετο τῆς Λουκίας, ἵνα καταβῇ εἰς τὴν μάχην.

Ἡ ἀνάβρωσις τῆς Λουκίας ὑπῆρξε μακρὰ καὶ δυσχερὴς. Μόλις δὲ μετὰ δύο ὅλους μῆνας κατῴρωσε νὰ ἐξέλθῃ εἰς περιπάτον ἐφ' ἀμάξῃς· καὶ πάλιν ὀλίγου δεῖν ἀπέβαινε εἰς αὐτὴν ὀλεθρία ἡ πρώτη τῆς ἐκείνη ἐκδρομὴ. Ἡ θέα τῶν ὁδῶν, τῶν στρατιωτῶν, τῶν παιδρῶν γυναικῶν, αἵτινες ἐστηρίζοντο μειδιῶσαι ἐπὶ τῶν βραχιόνων τῶν συζύγων ἢ τῶν φίλων των, ἐνῶ ἐκείνη ἠσθάνετο ἐαυτὴν τοσοῦτ' ὀδύνην, δυστυχὴ καὶ ἐγκαταλειμμένην, — ὑπῆρξε διὰ τὴν Λουκίαν σκληροτάτη δοκιμασία. Πολλοὶ τῶν διαβατῶν παρετήρησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν ὠχρὰν αὐτῆς μορφήν, περιβλέπουσαν ἀπλήστως καὶ θεωροῦσαν πανταχοῦ ἐπὶ τῇ νεκρῇ ἐλπίδι ν' ἀνακαλύψῃ πού τὸ προσφιλὲς πρόσωπον τοῦ ἰατροῦ!

Μάτην ὅμως ἐθεώρει ἡ Λουκία, καὶ μάτην ἐξήταζε καὶ ἠρεῦνα πανταχοῦ. Οὐδὲν κατῴρωσε

νὰ μάθῃ. Μεταπίπτουσα ἀδικόπως ἀπὸ τῆς ἐλπίδος εἰς τὴν ἀπελπίσιν, προσδοκῶσα σήμερον νὰ ἴδῃ τὸν Ἀντώνιον ἀνοίγοντα αἶφνης τὴν θύραν, καὶ ἀποθαῖνον αὐτὴν πάλιν αὐρίον, κατήντα πολυλάκις νὰ παραδέχεται αὐτὸν ἀποθανόντα, καὶ νὰ ποθῇ, ὀρηνοῦσα, νὰ ἴδῃ τὸ μέρος καὶ ὅπου εἶχε ταφῇ. Ἀνίσχυρος ἀπέβαινε τότε πᾶσα τῆς Σπεράντσας ἡ παρηγορία.

— Ἄν ἐζῇ, ἔλεγεν ἡ Λουκία ἐπιμένουσα, θ' ἀνεκάλυπτε κανὲν μέσον νὰ μοῦ τὸ μνηύσῃ.

— Ἀλλὰ πῶς, κυρία μου, νὰ εὕρῃ ἄνθρωπον νὰ σὰς τὸ μνηύσῃ, ἂν ἦν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ σιδηροδέσμους; Δόξατέ του καιρὸν, ἐξηκολούθει λέγουσα ἡ Σπεράντσα μετὰ πεποιθήσεως. Ἐπειτα, νομίζετε ὅτι ἡ Παναγία δὲν θ' ἀπροσταύσῃ ἕνα τόσο καλὸν ἄνθρωπον;

Καὶ ἡ Λουκία ἐπαύετο, καὶ ἤρχιζε προσευχομένη, καὶ πάντα κατέβαλλεν ἀγωνία ἵνα ἀνακτήσῃ ἐλπίδα καὶ θάρρος.

Ἡ δυστυχία παρέχει πολλάκις φίλους ἀπροσδοκίτους. Ἡ λαὶδὴ Κλέβερτων διελογίσθη, ὅτι τῇ παρεμβάσει τοῦ νεαροῦ ἀκολούθου κυρίου Χ... εἶχεν ἴσως μικράν τινα ἐλπίδα νὰ λάβῃ πληροφορίας περὶ τῶν τελευταίων φυλακίσεων ἢ κατάλογόν τινα οἰονδήποτε τῶν ἀποθανόντων. Ἐπομένως, καίτοι δὲν ἤλπιζε πολλὰ, καθότι δὲν εἶχεν εἰς μεγάλην ὑπόληψιν τὸν δῆθεν ἐξάδελφόν τῆς, ἐκάλεσεν αὐτὸν τὴν πρωΐαν τῆς 17 Μαΐου. Ὁ κ. Χ. κατεπλήγῃ ἐκ τῆς μεγάλης ἀλλοιώσεως τῆς μορφῆς τῆς, ἡ ἀγαθότης δὲ δι' ἣς ὠμίλησε πρὸς αὐτὴν ἐνεθάρρυνε τὴν Λουκίαν νὰ τῷ διηγηθῇ λεπτομερῶς καὶ μετὰ παθητικῆς ἀπλότητος τὰ μετὰ αὐτῆς καὶ τοῦ ἰταλοῦ πατριώτου, καὶ νὰ συμπεράνῃ λέγουσα, ὅτι παρεκάλει αὐτὸν νὰ τὴν βοηθήσῃ, ὅπως ἐπανεύρῃ τὰ ἔχνη τοῦ Ἀντωνίου. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, πρὸς ἔπαινον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὅτι ἤρκεσεν ἡ ἐπικλήσις αὕτη, ὅπως ὁ νεαρὸς καλλωπιστὴς ἀφοσιωθῇ ἐγκαρδίως εἰς ἀνέυρεσιν τοῦ ἰατροῦ. Πλὴν δὲ τούτου τὰ τελευταῖα γεγονότα εἶχον ἐπαισθητῶς ἐλαττώσει τὴν ἀντιπάθειαν τοῦ νεαροῦ εὐπατριῶτου πρὸς ἐκείνους, οὓς εἶχεν ἄλλοτε ἀποκαλέσει εἰρωνικῶς δικηγόρους, καὶ — παράδοξον πρᾶγμα — εἶχον μάλιστα ἐμπνεύσει εἰς αὐτὸν ἰσχυρὰν ἀντιπάθειαν κατὰ τῆς μερίδος ἐκείνης, ἣτις ἀπῆλθε πρότερον ὅλων αὐτοῦ τῶν συμπαθειῶν. Ὁ κ. Χ. εἶχε παραστῇ μάρτυς πάσης ὠρότητος καὶ ἀπανθρωπίας, ὅς εἶχε διαπράξει κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἡ κυβερνητικὴ μερίς, καὶ πᾶν τῆς καρδίας του γενναῖον αἶσθημα εἶχε κατεξαναστῇ κατὰ τῶν φρικαλέων ἐκείνων πράξεων. Οὕτως ἠρνήθη διὰ μιᾶς τὴν μερίδα, πρὸς ἣν ἐπὶ μακρὸν συνεκεντροῦντο ἀποκλειστικῶς αἱ συμπάθειαι του, καὶ ἀπεκήρυξεν ἀγῶνα, οὗτινος προεμάχουν τοιοῦτοτρόπως οἱ θιασῶταί του.

Ἐξ μῆνης ὀλόκληροι παρηλθον οὕτω, δαπανηθέντες εἰς ματαίᾳς ἐρεῦνας καὶ προσπαθείας,

ἡ δὲ ταλαίπωρος Σπεράντσα δὲν ἐγνώριζε πλέον πόθεν ν' ἀντλήσῃ νέας ἐλπίδας ἵνα παρηγορήσῃ τὴν κυρίαν τῆς. Ἡ κατήρεια καὶ ἡ ἀπελπίσις τῆς Λουκίας ἐπετεινόντο ὁτμήματι, ὅτε αἶφνης ὀλίγαι σειραὶ, ὑπὸ ἀγνώστου γεγραμμέναι χειρὸς, ἐπῆλθον ἵνα μεταβάλλωσιν εἰς ἄρρητον χαρὰν τὴν μεταλλοχολίαν ἐκείνην. Εἰς τὴν λαίδην Κλέβερτων εἶχε περιέλθῃ ἡ ἐπομένη ἀνώνυμος ἐπιστολή.

«Ὁ φίλος σὰς ζῇ, ἀλλ' εἶνε φυλακισμένος! Ἄν ἔχετε πρόσωπόν τι ἀσφαλές, — σημειώσατε, ὅτι λέγω ἀσφαλές, — στείλατέ μου το, διὰ νὰ λάβῃ λεπτομερεστέρως πληροφορίας. Θὰ μὲ εὕρῃ μεθ' αὐρίου τὸ ἐσπέραις εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως, ἐρχόμενον ἐκ Ῥώμης διὰ τῆς πύλης Καποδινίου. Ὅστις θὰ ἔλθῃ, ἄς κρατῇ λευκὸν μανδύλιον εἰς τὴν χεῖρα. Οὐδ' αὐτὸς ὁ ἄρ' τὸν ὁποῖον ἀναπνέετε, νὰ μὴ ὑποπτεύσῃ ὅτι ὑπάρχει συγκοινωνία μεταξὺ μας. Μόνον τοιοῦτοτρόπως ἔχετε πιθανότητά τινα νὰ φανῇτε ὠφέλιμος εἰς τὸν φίλον σὰς. Ἡ ἀστυνομία κατασκοπεύει ἕκαστον βῆμά μου καὶ πᾶσάν μου πράξιν».

Ἄς φαντασθῇ τις τὴν χαρὰν τῆς Λουκίας μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν γραμμῶν τούτων. — Ἐξῆ λαιπόν! Εὐλογητὸς ὁ Θεός! ἔξῃ! Τί σημαίνει ἂν ἦτο φυλακισμένος; Ἀρκεῖ ὅτι ἔξῃ. Ἡ Λουκία εἶχε τὴν πεποιθήσιν ὅτι θὰ κατῴρωθαι ν' ἀνοίξῃ τὰς θύρας τῆς εἰρήνης του. Θὰ μετεχειρίζετο ὁλὴν τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπιρροήν τῆς καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῆς πατρίδος τῆς θὰ ἐνῆργουν βεβαίως ὑπὲρ τῆς χήρας τοῦ λόρδου Κλέβερτων, καὶ ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνηση θὰ ἐπενέβαινε ἐπισήμως. — Ταλαίπωρος Λουκία!

Ὁ ἀκόλουθος τῆς πρεσβείας, πιστὸς αὐτῆς σύμμαχος, μετέβη εἰς τὴν ζητηθεῖσαν συνέντευξιν. Εὗρε δὲ μεσήλικα κύριον, ὅστις διηγήθη αὐτῷ, πλὴν ὅσων γνωρίζομεν, καὶ τὰ ἑξῆς: Ὁ ἰατρὸς Ἀντωνίου, πληγωθεὶς, διελογίσθη εὐφυῶς νὰ προσποιηθῇ τὸν νεκρὸν, οὕτω δὲ μετηνέχθῃ μετ' ἄλλων πτωμάτων εἰς τὸ κοιμητήριον. Ἐκεῖ ἐκὼν ἄκων ἠναγκάσθη νὰ δώσῃ σημεῖα ζωῆς καὶ ὀλίγου δεῖν ἐφρονέετο ἵνα ταφῇ μετὰ τῶν λοιπῶν, ἂν φιλάνθρωποι τινες ἐκ τῆς συνοδείας δὲν ἐπρότεινον νὰ κατατεθῇ ἐν τῇ φυλακῇ τῆς Ἀγίας Μαρίας, εὐρισκομένη παρὰ τὴν ὁδόν, ἣν ἠκολούθει ἡ πένθιμος συνοδεία. Ἐκείθεν μετηνέχθη μετὰ μίαν ἐβδομάδα καὶ ἀπεκλείσθη ἐν τῷ Φρουρίῳ τοῦ Ὄου (Castello dell' Uovo). Ἐκεῖ ἐπουλώθη ἡ ἄλλως ἀσχημάντος πληγὴ του, καὶ μετὰ ἑξ' ἐβδομάδας προσήχθη εἰς τὴν ἀνάκρισιν. Ἐπιθυμῶν πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ μνηύσῃ εἰς τὴν Λουκίαν ὅτι ἔξῃ, ἠρνήθη ὁ Ἀντώνιος οἰονδήποτε ἀπάντησιν, πρὶν ἢ εἰδίδετο εἰς αὐτὸν συνηγόρος, καὶ τὸ κατῴρωσε τέλος μετ' ἐπανειλημμέναις ἀνακρίσεως καὶ ἀρνήσεως. Ὁ συνηγόρος οὗτος, ὅστις μετὰ τέσσαρας ὅλους μῆνας ἐχορηγήθη εἰς τὸν Ἀντώνιον, ἦν αὐτὸς ἐκεῖνος ὅστις ἔγραψε τὴν ἀνώνυμον ἐπιστολήν, καὶ μετέδιδε νῦν εἰς τὸν ἀ-

κόλουθον τὰς περὶ τοῦ ἱατροῦ εἰδήσεις. Καίτοι περιεσκεμμένος κατ'ἀνάγκην ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων, ἦτο οὐχ ἥττον ἔντιμος καὶ γενναῖος ἄνθρωπος, αἰσιανόμενος τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματος, καὶ προσέτιμα τὴν σωτηρίαν τοῦ πελάτου τοῦ παντὸς προσωπικοῦ συμπερόντος.

Ὁ ἀκόλουθος ὑπέδειξεν εἰς τὸν συνήγορον, καθ' ὃ εἶχε συνεννοηθῇ μετὰ τῆς λαίδης Κλέβερτων, ὅτι δυνατὸν ἦτο νὰ κατορθωθῇ ὑπὲρ τοῦ Ἀντωνίου ξένη διπλωματικὴ ἐπέμβασις, καὶ ὅτι πᾶσα χρηματικὴ θυσία ἦτο δυνατὴ ὅπως ἐπιτευχθῇ ἡ ἀπόδρασίς του.

— Μὴ δοκιμάσετε τίποτε ἀπ' ὅλ' αὐτὰ, εἶπε περίτρομος ὁ δικηγόρος. Ἀπόπειρα φυγῆς θ' ἀπετύγχανε βεβαίως καὶ θὰ ἐπεβάρυνε μάλιστα τὴν θέσιν τοῦ ὑποδίκου· παρέμβασις δὲ διπλωματικὴ μόνον διὰ τηλεβόλων δύναται νὰ ἐπιτύχῃ. Ἐνα μόνον ἔχομεν βοηθόν. . . τὸν καιρόν. Ἀφήσατε νὰ ὠριμάσουν τὰ πράγματα, καὶ ἴσως αὐτὰ ἡμποροῦν νὰ μεταβάλουν τὴν πολιτικὴν τοῦ τόπου, καὶ νὰ θέσουν τέρμα εἰς τὰς πολιτικὰς καταδιώξεις. Ὅπως δὴποτε μὲ τὴν ὑπομονὴν θὰ κερδήσωμεν τοῦλάχιστον τοῦτο, ὅτι θὰ ψυχρανθοῦν τὰ πάθη. Ἡ καλλιτέρα συμβουλὴ, τὴν ὁποῖαν ἔχω νὰ δώσω εἰς τὴν λαίδην Κλέβερτων καὶ εἰς ὅσους ἐπιθυμοῦν τὸ καλὸν τοῦ Ἀντωνίου εἶνε νὰ μείνουν ἡσυχοὶ καὶ ἀδιάφοροι. Ἡκούσα ὅτι πολλοὶ Ἀγγλοὶ δὲν συχνάζουν πλέον εἰς τὴν Αὐλὴν μετὰ τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς 15 Μαΐου. Μὴ τοὺς μιμηθῆτε. Πρέπει νὰ πηγαίνετε εἰς τὴν Αὐλὴν, νὰ παρατηρῆτε τὰ πάντα, καὶ νὰ μοῦ δίδετε πληροφορίας, αἵτινες δύνανται νὰ μοῦ χρησιμεύσουν. Εἶνε τὸ μόνον μέσον νὰ φανῇτε χρήσιμοι εἰς τὸν φίλον σας.

Ἡ περὶ τῆς συνεντεύξεως ταύτης ἐκθεσις τοῦ ἀκολούθου ἐψύχρυνεν ἐπαισθητῶς τὰς στιγματίας ἐλπίδας τῆς Λουκίας. Καίτοι δὲ ἄκουσα καὶ δυσθυμοῦσα, συνεμορφώθη πρὸς τὴν συμβουλὴν τοῦ δικηγόρου, καὶ παρέστη πολλάκις εἰς τὴν Αὐλὴν καὶ τὰς συναναστροφάς. Ὅτε δὲ εἶδε, τί ἐφρόνουν οἱ περὶ τὸν βασιλέα περὶ τῶν ἀτυχῶν ὑποδίκων, καὶ ἤκουσε καθ' ἡμέραν ἐπαναλαμβάνόμενον ὅτι καιρὸς ἦτο πλέον νὰ ἐξολοθρευθῇ τὸ σκυλογόγιον ἐκεῖνο, καὶ ἤκουσε τὸν ἀντιπρόσωπον μεγάλης δυνάμεως λέγοντα ὅτι οὐδεμίαν διπλωματικὴν παρέμβασιν ἠδύνατο νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ νεαπολιτικοῦ ὑπουργείου. — τότε μόνον ἐνόησε πόσον δίκαιον εἶχεν ὁ ἰταλὸς δικηγόρος, συμβουλεύων ὑπομονήν.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ ἀκόλουθος ἔλαβε δύο νέας πληροφορίας, ὧν ἰδοὺ τὸ περιεχόμενον: Ἐγγράφον ἰδιοχείρως ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου γεγραμμένον, εἶχε κατασχέθῃ παρὰ τινι τῶν κατηγορουμένων. Τὸ ἔγγραφον δ' αὐτὸ ἦτο τὸ ὑπόμνημα ὅπερ εἶχε γράψῃ ἐκ Πικέρμου, καὶ ἐν ᾧ ἐλέγετο, πλὴν τῶν ἄλλων, ὅτι: «Εἶχε φθάσει ἡ ὥρα, καθ' ἣν πάντες οἱ τίμιοι φίλοι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνε-

ξαρτησίας ἔπρεπε νὰ ἐνωθῶσι καὶ νὰ σχηματίσωσι φάλαγγα ἱεράν». Ὁ ἱατρός εἶχεν ἀνακριθῇ, κατόπιν τῆς κατασχέσεως ταύτης, καὶ πιθανὸν ἐφαινετο ὅτι ἐμελλε νὰ κατηγορηθῇ. ὡς ἰδρυτὴς μυστικῆς ἐταιρίας, καθ' ἧς διεξήγετο ἤδη δραστηρία προανάκρισις.

Τοῦτο δ' ἐπεβεβαίωσε καὶ ἡ ἐπομένη πληροφορία τοῦ δικηγόρου τοῦ Ἀντωνίου, ἡ τελευταία, ἧς νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ μνημονεύσωμεν: Ὁ Ἀντωνίος ἐμελλε νὰ καταδιωχθῇ ὡς εἰς τῶν κυρίων ἰδρυτῶν τῆς μυστικῆς ἐταιρίας τῆς Ἰταλικῆς Ἐνώσεως. Ἡ ἐποχὴ δὲ τῆς δίκης ἐξήρτητο μεγάλως ἐκ τῆς τροπῆς τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Ὁ καιρὸς δυστυχῶς ἐβάδισε ταχέως καὶ τὰ πράγματα ὠρίμασαν. Ἡ ἥττα τοῦ Πεδεμοντίου ἐν Νοβάρρᾳ, ἡ ὑποταγὴ τῆς Σικελίας, ἡ ἡρωικὴ πτώσις τῆς Βενετίας, ἡ κατοχὴ τῆς Ῥώμης ὑπὸ τῶν γαλλικῶν λογγῶν, ἐπήνεγκον ταχὺν τὸν θρίμβον τῆς ἀντιδράσεως, καὶ ἡ κυβερνησις τῆς Νεαπόλεως δρόπει ταχύτερον ἢ προσεδόκα τὸν καρπὸν τοῦ αἵματος, ὅπερ ἐχύθη τὴν 15 Μαΐου.

[Ἐπεται τὸ τέλος].

Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ

ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν.

Ἐὰν ρίψωμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν μεταβολῶν, αἵτινες ἐπῆλθον ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ κατὰ τοὺς τελευταίους βυζαντινοὺς χρόνους, καὶ τῆς καταστάσεως ἐν ἣ εὗρίσκετο, ὅτε οἱ Τούρκοι ἐκυριάρχησαν αὐτῆς, δὲν θὰ ἀνεύρωμεν τὴν ἀνθηρὰν κατάστασιν, ἣν διετήρει ἡ χώρα κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν ἢ κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς. Αἱ ὑπὸ τοῦ Πλινίου ἀναφερόμεναι 75 πόλεις δὲν ὑπάρχουσι πλέον, ἀλλ' οὔτε αἱ ὑπὸ τοῦ Πορφυρογεννήτου 17. Ἀλλεπάλληλοι δηώσεις κατέστρεψαν τὰς πόλεις αὐτῆς, ὧν δὲν ἀνευρίσκομεν κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ἢ ἀμορφά τινα ἐρείπια ἀσαφῶς ὑποδεικνύοντα τὸν τόπον, ἔνθα ἔθαλλον ἄλλοτε τόσαι μεγαλόπολεις τῆς Θεσσαλίας. Ἐρήμωσις βασιλεύει κατὰ τὴν πεδιάδα, δι' ἧς βραδέως κυλίσαι τὰ νάματα τοῦ ὁ Πηνειοῦ, περιβαλλόμενος ὑπὸ ἐρήμων καὶ μελαγχολικῶν ὀχλῶν. Ὁ κατὰ τοὺς τελευταίους βυζαντινοὺς χρόνους ἀρξάμενος ἐπὶ τῶν Θεσσαλικῶν ὁρέων συνοικισμὸς ἐπετάθη ἔτι μάλλον, ὅτε ὁ σιδηροὺς ποὺς νέου ἀλλοθρόου κατακτητοῦ ἐπάτησε τὸ Θεσσαλικὸν ἔδαφος, καὶ παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς Ἀκρίσεως, τῆς Κραννῶνος, τῆς Σικοτούσης, τῶν Φερῶν, τῆς Μητροπόλεως, τῆς Τρίκκης, τοῦ Πελινναίου, τῆς Φαρσάλου καὶ τόσων ἄλλων Θεσσαλικῶν πόλεων ἐπηξε τὰς καλύβας αὐτοῦ ὁ ἐκ τοῦ Ἰονίου προσκληθεὶς τουρκικὸς πληθυσμὸς, ὅπως συνοικίσῃ τὴν ἔρημον σχεδὸν μείναςαν Θεσσαλικὴν πεδιάδα. Ἀπαν τὸ Πελασγικὸν πεδῖον καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ Φαρσαλικοῦ καὶ Κροκίου κατελήφθη ὑπὸ τῶν νέων τούτων κυριαρχῶν τῆς

χώρας, οἵτινες διανείμαντες τὴν ὠραίαν πεδιάδα ἐνερτύρων ἀπολαμβάνοντες τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς. Ἀπασαί αἱ ἑλληνικαὶ ὀνομασίαι τῶν χωρίων, τῶν ποταμῶν καὶ πόλεων ἐξέλιπον, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαίρέσεων, ἀντικατασταθεῖσαι ὑπὸ τουρκικῶν, ἃς συναπέφερον ἐκ τῆς γενετικῆς αὐτῶν γῆς οἱ συνοικιζόμενοι μουσουλμάνοι. Ἡ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἐποίκησις Τούρκων δεικνύει, ὅτι ἡ διὰ ἐξομώσεως τοῦ κατακτηθέντος λαοῦ πολλαπλασίασις τῶν κατακτητῶν, ἡ λαβούσα χώραν εἰς τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους, καὶ ἰδίως εἰς τὰς Ἀλβανικὰς καὶ Σλαβικὰς, δὲν συνέβη κατὰ τὴν Θεσσαλίαν. Οἱ νέοι ἐπιδρομαὶ εὗρον ἔρημον σχεδὸν τὴν κατακτηθεῖσαν γῆν, τῆς ὁποίας οἱ Ἕλληνες κάτοικοι συνωκίζοντο εἰς τὰ ὄχυρά αὐτῶν ὄρη, νομίζοντες, ὅτι καὶ ἡ τελευταία αὐτῇ ἐπιδρομῇ θὰ παρήρχετο ὅσον οὕτω, ὅπως τοσαῦται καὶ τηλικαῦται ἔτερα προὑπάρξασαι· ἀλλὰ φεῦ! ἐπέπρωτο μακροὺς χρόνους νὰ στενάζῃ ἡ ὠραία Ἑλλάς ὑπὸ τὸν βαρὺν καὶ ἀφόρητον ζυγὸν τοῦ νέου κατακτητοῦ· ἐπέπρωτο μακροὺς αἰῶνας νὰ παύσῃ πλέον ἀκουόμενον τὸ τοσοῦτον λάμπαν καὶ θαυμαστὸν ὄνομα τῶν Ἑλλήνων, μέχρις οὗ πληρωθέντος τοῦ χρόνου ἀνεξωπηρήθη τῇ θείᾳ εὐδοκίᾳ ὁ ὑπὸ τὴν τέφραν κρυπτόμενος σπινθὴρ, καὶ νέα ζωὴ ἀπεδόθη εἰς τὸ νεκροφανὲς ἔθνος, προωρισμένον, φαίνεται, ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας εἰς νέαν ἀποστολὴν ἐκπολιτισμοῦ καὶ φιλανθρωπίας.

Ἐν τούτοις ὁ κατ' ἀρχὰς πολυάριθμος συρφετός εἰς Θεσσαλίαν τουρκικὸς πληθυσμὸς ἤρξατο βαρυνθῆναι καὶ κατ' ὀλίγον νὰ ἀραιοῦται διὰ τε τὸ νοσῶδες τοῦ κλίματος καὶ τὴν διηνεκῆ στρατολογίαν, καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῶν ἐπανειλημμένων ἐπιδημιῶν τῆς πανώλους, ἧτις ἐπέφερε τὴν φοβερωτέραν καταστροφὴν εἰς τὸν ἀπαθῶς τῷ πεπρωμένῳ ὑπέκριντο Ἀσιανὸν πληθυσμόν. Ἡρξατο δὲ ἡδὴ νὰ κατέρχεται ἐκ τῶν ὁρέων καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς, καὶ νὰ συνοικίζεται ὡς δουλοπάροικος εἰς τὰ τουρκικὰ χωρία, καὶ κατ' ὀλίγον ἅπασα ἡ Θεσσαλικὴ πεδιάς κατακλήθη ἐκ νέου ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατοίκων καὶ μόνον χωρία τινὰ κατὰ τὰς ὑπαρείας τῆς Ὀσσης καὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἕτερα μεταξὺ Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων καὶ ἄλλα τινὰ κατοικοῦνται εἰσέτι ὑπὸ τῶν ἀπογόνων τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπληθύντων ξένων. Τῶν δὲ ὀλίγων ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς κατακτήσεως ὑπὸ χριστιανῶν κατοικουμένων χωρίων τινὰ μὲν ἐδωρήθησαν εἰς μεγατῆνας Τούρκους, ἕτερα δὲ ἀφιερώθησαν εἰς συντήρησιν τῶν τουρκικῶν τεμενῶν, Βακούφια διὰ τοῦτο κληθέντα, ἄλλα δὲ ἐχορηγήθησαν εἰς τοὺς καλουμένους Σπαχήδας, οἵτινες καρποῦμενοι τὰ εἰσοδήματα ὠρισμένων χωρίων, ὑπερχεοῦντο ὅπως στρατολογήσωσιν ἐν καιρῷ πολέμου δι' ἰδίων δαπανῶν καὶ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἄλλα τινὰ παραμεινάντα ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀ-

πώλεσαν τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ διαβοήτου Ἀλῆ πασχ' ταῦτα δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τυράννου, ἀντὶ νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τοὺς χωρικοὺς, εἰς οὓς ἀνήκον, ἀνεκηρύχθησαν κτήματα τοῦ στέμματος, καὶ βραδύτερον ἐπωλήθησαν ἢ ἐδωρήθησαν εἰς διαπρέψαντας Ὀθωμανοὺς ἄνδρας· ὥστε οὕτως ἅπαντα τὰ ὑφ' Ἑλλήνων χωρικῶν κατοικούμενα χωρία τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος εἶνε κτήματα διαφόρων Ὀθωμανῶν ἢ καὶ ἄλλων, Τσιφλίκια καλούμενα. Καὶ αἱ μὲν γαῖαι καὶ οἱ οἴκοι αὐτῶν ἀνήκουσιν εἰς τὸν κύριον, ὁ δὲ χωρικὸς καλλιεργῶν τὸ οὐχὶ εἰς αὐτὸν ἀνήκον ἔδαφος ἀπολαμβάνει διὰ τοῦ ἰδρώτος τοῦ προσώπου τοῦ τὸν εἰς συντήρησιν αὐτοῦ ἐπαρκοῦντα ἄρτον. Καὶ οὕτω κατὰ περίεργον τῆς τύχης συγκυρίαν ἐπανήλθεν ἐν τῷ Θεσσαλικῷ πεδίῳ ἀνάλογός τις τῆς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα σχέσεως τῶν πενεστῶν πρὸς τοὺς κυρίους των. Ἐν τοιούτοις χωρίοις λοιπὸν διεβίωσεν ὅλους αἰῶνας ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος, κατορθώσας ἐν τῷ μέσῳ γόων καὶ θρήνων, στεναγμῶν καὶ δακρύων, νὰ διατηρήσῃ ἀλώβητον τὸν ἐθνισμόν, τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν θρησκείαν αὐτοῦ.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας κατάστασις τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος. Ὅλως ὁμως ἄλλοιαν ὄψιν παρέχουσι τὰ περιβάλλοντα αὐτὴν καλλίκομα ὄρη. Ἐκεῖ, ἔνθα ἐπὶ τῶν προγόνων μας ἐνδικαίωτο οἱ λύκοι καὶ τὰ ἄγρια τῶν δρυμῶν θηρία, ἤρξατο ἐπὶ τῶν τελευταίων Βυζαντινῶν χρόνων νὰ συνοικίζεται ἐκ τῆς πεδιάδος καὶ τῶν ὑπαρειῶν τῶν ὁρέων ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς, φεύγων τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐπιδρομὰς τῶν εἰσβάλόντων κατακτητῶν, καὶ ζητῶν ἄσυλον καὶ καταφύγιον εἰς τὰ ὄχυρά καὶ ἀπόκρημα αὐτὰ ὄρη· ἐκεῖ ἐντὸς τῶν δρυμῶν καὶ χαράδρων, ὅπου ὁ βέβηλος ποὺς τῶν κατακτητῶν δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσδύσῃ, συνωκίσθη ὁ φίλεργος καὶ βιομηχανικὸς πληθυσμὸς τῶν πεδιάδων, ἰδρύσας κοινότητας, αἵτινες ἀπέσπασαν ἀνθηρὰ καὶ διάσημοι οὐ μόνον κατὰ τὴν Ἀνατολὴν, ἀλλὰ τινες καὶ κατὰ τὴν Εὐρώπην. Τὰ ἐπὶ τοῦ Πηλίου ἀνθηρότατα 24 χωρία, τὰ Ἀμπελάκια, ἡ Ραψάνη, ἡ Τσαριτσάνη, ὁ Τύρναβος, ἦσαν τὸ ἀντικείμενον τῆς περιεργείας καὶ τοῦ θαυμασμοῦ τῶν ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας ἐπισκεπτομένων τὴν Θεσσαλίαν περιηγητῶν. Ὁ Βρονστὲτ, ὁ Οὐρκουάρτ, ὁ Δόδδελ ἐθαύμασαν τὴν ὠραιότητα τῆς φύσεως καὶ τὴν εὐμερίαν τῶν 24 χωρίων τοῦ Βόλου· ὁ Βωζοῦρ δὲ εὗρίσκει λέξεις, ὅπως ἐπαινέσῃ τὸ βιομηχανικὸν πνεῦμα καὶ τὴν ἐμπορικὴν δεξιότητα τῶν κατοίκων τῶν Ἀμπελακίων, ἅτινα παραβάλλει μὲ Ὀλλανδικὸν πολίχνιον· ἡ Ραψάνη, ἡ Τσαριτσάνη καὶ ὁ Τύρναβος ἡμιλλῶντο ἐπιτυχῶς μετὰ τῶν Ἀμπελακίων, καὶ ἐν γένει πᾶσα ἡ περιβάλλουσα τὴν πεδιάδα ὁρεινὴ Θεσσαλία παρίστανεν ὅσιν εὐμερίας καὶ ἐμπορικῆς κινήσεως κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν κακοδαιμονίαν καὶ κατὰπτω-

σιν, ἥτις ἐπεκράτει ἐπὶ τοῦ Θεσσαλικοῦ πεδίου. Ἀπασαί αἱ δρεῖναι αὐταὶ κοινότητες ἐκυβερνῶντο ὑπὸ δημογερόντων, ἐκλεγμένων ἐν γενικῇ συνελύσει τοῦ λαοῦ καὶ μεριμνῶντων περὶ πάντων τῶν ἀφορώντων τὴν κοινότητα. Αὐτοὶ εἰσέπραττον τοὺς φόρους, διεχειρίζοντο τὴν κοινοτικὴν περιουσίαν, διένεμον τοὺς καταβλητέους φόρους ἀναλόγως τῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν, ἐφύλαττον περὶ τῶν σχολείων, περὶ τῶν ναῶν, περὶ τῶν ὁδῶν καὶ περὶ παντὸς ἐν γένει ἀφορῶντος τὴν κοινότητα. Καὶ ἀληθεύει μὲν, ὅτι πολλοὶ τῶν δημογερόντων ἐφατρίαζον πρὸς ἀλλήλους καὶ πολλὰς καταστροφὰς μνημονεύει ἡ παράδοσις ἐπισυμβάσας διὰ τὴν ποιούτην αὐτῶν διαγωγὴν, ἀλλ' οὐχ ἦττον εἶνε ἀληθές, ὅτι τότε ἐστρώθησαν αἱ ἐπὶ τῶν δρέων ὁδοί, τότε κατεσκευάσθησαν αἱ ἐν τῷ μέσῳ τῶν χωρίων λιθόστρωτοι, κατὰφυτοι καὶ κατὰρῥυτοι ἀγοραί, τότε ἐκτίσθησαν αἱ ἐπὶ τῶν χειμάρρων γέφυραι, τότε ἤκμασαν αἱ περιώνυμοι σχολαὶ τῶν Μηλιῶν, τῆς Ζαγοράς, τῶν Ἀμπελακίων, τῆς Ῥαψάνης, τοῦ Τυρνάβου, καὶ λ., ἐνθα ἐδίδασαν οἱ εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν φιλολογίαν καὶ εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ὅλου τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους σπουδαίως ἐπιδράσαντες πεπαιδευμένοι Θεσσαλοὶ, οἱ οἱ ἐκ τῶν Μηλιῶν ἱερομόναχοι Ἀνθίμος Γαζής, Γρηγόριος Κωνσταντῆς καὶ Δανιὴλ Φιλίππιδης, ὁ ἐκ Λαρίσσης Κωνσταντῆνος Κούμας, ὁ ἐκ Τυρνάβου Ἰωάννης Δημητριάδης ὁ Πέζαρος, ὁ ἐκ Τσαριτσάνης Μέγας Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, ὁ ἐξ Ἀμπελακίων Ζήσος Κάρβας καὶ ἑτεροὶ ἀσημότεροι αὐτῶν, καὶ τότε τέλος ἐπεσεύποντο τὴν ἐπὶ τοῦ Πηλίου Πορταρίαν, τὰ Ἀμπελάκια κ.λ. παντοδαποὶ ἔμποροι Ἕλληνές τε καὶ λοιποὶ, ὅπως ἀποκομίσωσιν ἐκεῖθεν τὰ τε φυσικὰ καὶ βιομηχανικὰ προϊόντα τοῦ τόπου· ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ μὲν βιομηχανία τῶν δρεῖνῶν Θεσσαλικῶν πολιτῶν παρήκμασε πρὸ πολλοῦ καὶ μετ' αὐτῆς ὤχετο καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐημερία αὐτῶν, ἡ δὲ ἐπὶ τῶν δρέων δικαιωνισθεῖσα ληστεία καὶ αἱ πρὸς καταδίωξιν αὐτῆς ἀποστελλόμεναι ἄγρια ὄρδα τῶν Ἀλβανῶν συναπετέλεσαν τὴν καταστροφὴν τῶν πρὶν ἀνθούτων καὶ πολυανθρώπων χωρίων, τῶν ἐπὶ τοῦ Πίνδου, Χασίων, Ὀλύμπου καὶ Ὀσσης κειμένων, καὶ μόνον τὰ ἐπὶ τοῦ Πηλίου κείμενα χωρία παραμένουσιν εἰσέτι ἀκμάζοντα καὶ ἀνθούντα.

Ἄλλ' εἰς τὰ ὅρη κατέφυγεν οὐ μόνον ὁ γεωργικὸς καὶ βιομηχανικὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ μάχιμος πληθυσμὸς τῆς πεδιάδος, γενόμενος ἔκτοτε γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἀρματολῶν, οἵτινες διὰ τῆς ἰσχύος τῶν ὅπλων ἐπεσκίαζον καὶ ἐφορούουν τὰς νεοσυστάτους ἑλληνικὰς κοινότητας. Ἐνθα τὸ πάλαι κατέφυγον οἱ μενεπτόλεμοι Πεδραιοί, ὑποχωροῦντες εἰς τοὺς ἐξελαύνοντας Θεσσαλοὺς, ὑπεχώρουν καὶ οἱ νεώτεροι κάτοικοι φεύγοντες τὴν καταπίεσιν τοῦ νέου κατακτητοῦ. Ἐπὶ τοῦ Ὀ-

λύμπου, τῶν Χασίων, τῆς Πίνδου καὶ τοῦ Πηλίου συνέστησαν ὁμηγητικαὶ οἱ μάχιμοι ἐκείνοι ἄνδρες, ἐξ ὧν κατερχόμενοι εἰς τὴν πεδιάδα ἐλθόντες τοὺς ἀλλοθρήσκους κυριάρχους τῶν. Καὶ πρῶτος μὲν πυρὴν τοῦ ἀρματολικοῦ βίου εὗρισκεται ἤδη κατὰ τοὺς τελευταίους Βυζαντινοὺς χρόνους· ἐπὶ δὲ τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀρματολῶν ἐγένετο σπουδαίωτερος, ὥστε ἡ ὑψηλὴ Πύλη, μὴ δυνάμενη ἄλλως νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ἐνοχλήσεως αὐτῶν, ἠναγκάσθη ἐπὶ Σουλταὶν τοῦ μεγαλοπρεποῦς (Hammer) νὰ συνθηκολογήσῃ πρὸς ἐκείνους καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς τὴν τήρησιν τῆς δημοτικῆς τάξεως, τὴν περιστολὴν τῆς ληστείας καὶ τὴν φρουρῆσιν τῶν διόδων, ὅτε καὶ συνεστήθησαν ἱδία στρατιωτικὰ σώματα Καπεταναῖα ἢ Ἀρματολίκια λεγόμενα, ἅτινα ἔκτοτε διετηρήθησαν μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων. Τοιαῦτα ἤκμασαν ἐν Ἀπάντων τῶν Θεσσαλικῶν δρέων· καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῶν διωρίζοντο ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' οὐδὲν ἦττον πολλοὶ ἐκείνων ἰσχύοντες κατεκράτουν διὰ τῆς βίας τὰ ἀρματολίκια, ἢ ἐξωσθέντες ἀνελάμβανον αὐτὰ διὰ τῶν ὅπλων, ἀποβαίνοντες οὕτως οἱ πραγματικοὶ κύριοι τῶν δρεῖνῶν Θεσσαλικῶν χωρῶν· σπανίως δὲ, καίπερ προσκαλούμενοι, προσήρχοντο πρὸς τὸν διοικητὴν, ἀλλὰ καὶ τότε περιστοιχούμενοι ὑπὸ τῶν γενναϊοτέρων αὐτῶν στρατιωτῶν, φοβούμενοι, μήπως περιπέσωσιν εἰς Τουρκικὴν ἐνεδραν. Καὶ τὴν μὲν γενναϊότητα καὶ τὰ κατορθώματα καὶ τὴν βίαν καὶ τὰς ἔξεις πολλῶν δικσήμερων ἀρματολῶν τῶν Θεσσαλικῶν δρέων ἐφαλλε καὶ ἀπηθανάτισεν ἡ δημοτικὴ ἡμῶν ποίησις, ἥτις ἀνατείλασα ἐν τῷ μέσῳ τῶν καταρρύτων καὶ συνηρεῶν δρέων μας, ἔχει τὴν χάριν καὶ τὴν καλλονὴν καὶ τὴν δροσερότητα αὐτῶν· δύο δὲ, τοὺς δικσήμετους, μνημονεύομεν ἐνταῦθα, τοὺς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἀκμάσαντας ὁπλαρχηγούς τῶν Χασίων καὶ τοῦ Ὀλύμπου, τὸν Νικοτσάραν καὶ τὸν Εὐθύμιον Βλαχάβαν. Καὶ τοῦ μὲν πρώτου πατὴρ ἦτο ὁ διάσημος ἀρματολὸς τῆς Ἐλασσῶνος Τσάρας, τοῦ δὲ δευτέρου ὁ περιβόητος ἀρχηγὸς τῶν Χασίων Βλαχάβας. Ἀμφοτέρων δὲ ἡ ὑπαρξίς συνέπεσε μετὰ τῆς ἀκμῆς τοῦ διαβοήτου Ἀλῆ πασᾶ. Ὁ πύρραννος οὗτος, καταστρέψας τὸ Σοῦλι, ἐτράπη καὶ κατὰ τῶν ἐν Ὀλύμπῳ Ἑλλήνων ἀρματολῶν, καὶ πλεῖστοι μὲν τούτων ἀδυνατοῦντες νὰ ἀνθέξωσιν εἰς τὴν ἰσχὺν καὶ τὰς δολοπλοκίας τοῦ τυράννου ὑπετάγησαν· ἄλλοι δὲ τινες, ἐν οἷς καὶ οἱ μνημονεθέντες Νικοτσάρας καὶ Εὐθύμιος Βλαχάβας, καταλείψαντες τὰ φίλα αὐτῶν ὅρη καὶ τὰ δροσερὰ νάματα καὶ τὰς βαθείας αὐτῶν σιὰς, ἐβρίθθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρματολῶν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ νέοι Ἰάσονες ἐξώπλισαν οὐχὶ μακρὰν τῶν Ἀφειτῶν, ἐν τῷ λιμένι τῆς Σκιάθου, καταδρομικὸν στολίσκον, ὅστις ληΐζων καὶ διαρπάζων τὰς παραλίους πόλεις τοῦ Ὀθωμανικοῦ κρά-

τους, ἠνάγκασε τὴν Πύλην νὰ διατάξῃ τὸν Ἀλῆ πασᾶν, ὅπως παύσῃ τὴν καταδίωξιν τῶν ἀρματολῶν καὶ ἀνακαλέσῃ ἐκ τοῦ Ὀλύμπου τὰ ἄγρια στίφη τῶν Ἀλβανῶν. Καὶ ὁ μὲν Βλαχάβας ἐπανῆλθεν εἰς τὰ φίλα αὐτοῦ ὅρη, τῶν ὁποίων ἡ αὐτοῦ τῷ ἦτο τόσον προσφιλέα· ὁ δὲ Νικοτσάρας παρεχίμασεν εἰς τὴν Σκόπελον. Οὗτος, πρὶν καταταχθῆναι εἰς τὸν καταδρομικὸν στολίσκον τοῦ ὁποῦ ὑπῆρξεν ἀντιναύαρχος, ἐπεχείρησε τὴν τεραστίαν καὶ καταπληκτικὴν ἐκείνην ἐκστρατείαν, καὶ ἦν ἐσκόπει μετὰ 500 μόνον μαχητῶν διαλαύνων διὰ τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης νὰ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ Σέρβου ἐπαναστάτου Καραγεωργεβίτς· ἀλλὰ προσβλήθεις κατὰ τὴν γέφυραν τοῦ Πράβι ὑπὸ πολυκρίμων ἐχθρῶν ἀντίστη γενναίως ἐπὶ 3 νυχθήμερα, καὶ ἠδυνήθη ὑποχωρῶν νὰ διασωθῇ εἰς Σκόπελον, ἐνθα εὗρε τοὺς λοιποὺς ὁπλαρχηγούς συνηγμένους. Ὁ δὲ Βλαχάβας ἐπανελθὼν εἰς τὰ Χάσια συνεκάλεσε συμβούλιον τῶν Καπιτανέων, καὶ ἀνακηρυχθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἀρχηγός, συνεννοήθεις δὲ καὶ μετὰ τινῶν Τούρκων τῆς Λαρίσσης, διενήργησεν ἐπαναστατικὸν κίνημα κατὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ὅπερ ὅμως διὰ τὴν παλιμβουλὴν τῶν Ὀθωμανῶν καὶ τινῶν ὁπλαρχηγῶν ἀπέτυχεν οἰκτρῶς· καὶ ὅτι ὁ Ἀλῆ πασᾶς, ἐγκαίρως μαθὼν τὰ τεκταινόμενα, ἐπεμψε πολυκρίμους δυνάμεις εἰς Θεσσαλίαν ὑπὸ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μουχτάρ, ὅστις συναντήθεις περὶ τὴν Κελαμπάκαν μετὰ 600 μόνον ἐπαναστατῶν ὑπὸ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Εὐθύμιου Θεόδωρον, κατέστρεψεν αὐτὴν, μὴ δυνηθέντος ἐγκαίρως νὰ φθάσῃ εἰς ἐπικουρίαν τοῦ Εὐθύμιου. Ἀποτυχόντος τοῦ κινήματος ὁ Βλαχάβας ἀνεχώρησεν εἰς Σκόπελον διανοούμενος νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν κατὰ θάλασσαν ἀγῶνα· ἀλλὰ παρὰπισθεις ὑπὸ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ τυράννου ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ὅρη αὐτοῦ, καὶ συλληφθεὶς δολίως ὑπέστη τὸν γνωστὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἐν Ἰωαννίνοις (1808 μ. Χ.). «Ἐν Ἰωαννίνοις, λέγει ὁ Πουκεβίλ, ἐπανεῖδον τὸν Εὐθύμιον Βλαχάβαν, ἀφοῦ πρότερον τὸν εἶχον συναντήσῃ πολλὰς εἰς τὴν Πίνδον μετὰ τῶν στρατιωτῶν του· ἀλλὰ, φεῦ! τὸν ἐπανεῖδον ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ σερταίου δεδεμένον εἰς τινα παρκατάδα. Αἱ ἡλικαὶ ἀκτῖνες ἐκαίον τὸ χαλκόχροον πρόσωπόν του, ὅπερ ἐξέφαινε καταφρόνησιν πρὸς τὸν θάνατον καὶ πυκνὸς ἰδρὼς ἐστάλαζεν ἀπὸ τοῦ πώγωνός του. Ἐγνώριζε τὴν τύχην του καὶ ἡσυχώτερος τοῦ τυράννου ὅστις ἐγλίχετο τοῦ αἵματος του, ἠένειζε πλήρης φειδρότητος τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπ' ἐμὲ, ὡς ἂν μ' ἐπεκαλεῖτο μάρτυρα τῆς τελευταίας αὐτοῦ στιγμῆς· ἐβλεπε δὲ μετὰ ψυχικῆς γαλήνης τοῦ δικαίου ἐγγίζουσιν αὐτὴν· ἐδέχθη ἄνευ τρόμου καὶ ἄνευ ἐλαχίστης μεμψιμοιρίας τὰς πλῆγας τοῦ δημίου καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν Ἰωαννίνων κατασυρόμενα αὐτοῦ μέλη ἐδείκνυν εἰς τὰς ὄψεις τῶν ἐντρόμων Ἑλλήνων τὰ λείψανα τοῦ τελευταίου ἀρχηγοῦ τῆς Θεσσαλίας» (Μενδελ-

σῶνος Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστ. σ. 156). Ἄλλ' ὁ θάνατος τῶν ἀτόμων δὲν συγκαταφέρει καὶ τὰς ἰδέας, ὑπὲρ τῶν ὁποίων αὐτὰ θνήσκουσιν· ἡ ἰδέα, ἥτις ἐβόρμανε τὰ στήθη τοῦ Βλαχάβας, τοῦ Νικοτσάρα καὶ τῶν λοιπῶν δικσήμερων ἀρματολῶν, ἦτο ἱκανῶς ἐβρίζωμένη εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὥστε νὰ μὴ συγκαταστραφῇ μετ' αὐτῶν· ἡ ἰδέα αὕτη εἶχεν ἤδη ἀγισθῆναι διὰ τοῦ θανάτου ἐτέρου μεγάλου Θεσσαλοῦ, τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως Ῥήγα τοῦ Φεραίου, ὅστις, κατὰ τὸν Πουκεβίλ, ἀνέστυρεν ἐκ τοῦ τάφου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων τὸ ἔνθουν τοῦ Τυρταίου, τὴν φλογερὰν εὐγλωττίαν τοῦ Δημοσθένους, τὸν ποιητικὸν οἶστρον τοῦ Πινδάρου καὶ τὸν κύκλον τοῦ Ἀρχιμήδους. Γεννηθεὶς κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐν Φεραῖς οὐχὶ μακρὰν τῆς πατρίδος τοῦ Ἀχιλλέως, ἵσταται ὁ ἔκτακτος ἐκείνος ἀνὴρ, καθὰ οὗτος, εἰς τὸ μεταίχμιον δύο διακεκριμένων ἐποχῶν τοῦ ἔθνους τῶν. Καὶ ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς, ἀκμάσας ὅτε ἤρχισε νὰ ἐκλίπῃ ἡ ἀρχαία καὶ βάρβαρος ἐποχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἡ πελασγικὴ, ἐκπροσωπεῖ τὴν ὑγιᾶ καὶ σφριγῶσαν νεότητα τοῦ ἀναφαινομένου Ἑλληνικοῦ ἔθνους, νεότητα ὑποσχομένην μεγαλουργὸν καὶ κραταίην ἀνδρικήν ἡλικίαν· ὁ δὲ Ῥήγας, ἀκμάσας κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅτε ὁ ἑλληνικὸς φοῖβος ἤρχισε νὰ τινάσσῃ τὴν κόριν του, ἐνέκλειεν ἐν τῷ στήθει αὐτοῦ πάντας τοὺς πόθους καὶ πάσας τὰς ἐλπίδας τοῦ ἀναγεννωμένου ἔθνους. Καὶ τὴν μὲν νεανικὴν ἡλικίαν διήνυσεν ὁ Ῥήγας ἐπὶ τοῦ Πηλίου, μαθητεύσας μὲν ἐπὶ τινα χρόνον ἐν τῷ τότε ἀκμάζοντι σχολείῳ τῆς Ζαγοράς, βραδύτερον δὲ διδάξας τὰ ἐγκύκλια γράμματα ἐν τῷ παρκαίμενῳ χωρίῳ Κισσῷ. Ἐκεῖ ἐντὸς τῶν βαθυτάτων δασῶν τοῦ Πηλίου, ἐν οἷς ἀνετάρχη ὑπὸ τοῦ Κεῖρωνος ὁ θεοῦς ἐπιεικέλος Ἀχιλλεὺς, ἐξηγῶν εἰς τοὺς συμπατριώτας του τὰ ἀθάνατα ἔργα τῶν προγόνων μας, συνέλαβεν ὁ μέγας ἐκείνος ἀνὴρ τὴν εὐγενῆ ἰδέαν τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δούλων λαῶν ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ. Μεταβὰς δὲ ἐκ τοῦ Πηλίου εἰς Βουκουρεστίον καὶ συνεννοήθεις δι' ἀποστόλων μετὰ τῶν ἀρματολῶν τῶν ἑλληνικῶν δρέων καὶ μετὰ πολλῶν δυσηρεστημένων Τούρκων, ἰδίως μετὰ τοῦ πασᾶ τοῦ Βιδινίου Πασβάντογλου, ὃν καὶ παρεκίνησεν εἰς ἀποστασίαν κατὰ τοῦ Σουλτάνου, μετέβη βραδύτερον εἰς Βιέννην, ὅπως δι-οργανίσῃ καὶ προπαρασκευάσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἔργου. Συστήσας δὲ ἐκεῖ πολιτικὸν τινα σύνδεσμον, οὗ συμμετέσχον πολλοὶ τῶν ἐν Βιέννῃ καὶ Τεργέστη περσιπιδιηνοῦντων Ἑλλήνων ἐμπόρων, ἐδημοσίευσεν διάφορα ἔργα αὐτοῦ ὡς τὸ Στρατιωτικὸν ἐγκύκλιον, τὸν Πρόσωφινδον πολιτικὸν κανονισμὸν, μετὰφρασιν μέρους τινὸς τοῦ Ἀναχάρσιδος τοῦ Βερολιεμῆ καὶ τὸν ῥάστην τῆς Ἑλλάδος, καὶ τέλος τὰ θούρια ἐκείνα ἔσματα, ἅτινα μετὰ μεγάλης ταχύτητος διεικοθέντα

ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς ἑλληνικῆς γῆς ἡλέκτρι-
σαν πᾶσαν καρδίαν, καὶ ἀπὸ στόματος πάντων ἐ-
ψάλλετο ἡ ἑλληνικὴ Μασσαλιώτις «Δεῦτε παῖδες
τῶν Ἑλλήνων», καὶ τὸ πλήρες πατριωτικοῦ ἁλ-
γους «Ὡς πότε παλληκάρια», ἔνθα ἔνθους ὁ ποι-
ητὴς προσκαλεῖ ἅπαντας τοὺς χριστιανούς τῆς ἑλ-
ληνικῆς χερσονήσου, ὅπως κοινῇ μετὰ τῶν Ἑλ-
λῶνων συντρίψωσι τὸν ἀτιμάζοντα αὐτοὺς ζυγόν.
Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ θεία πρόνοια δὲν εἶχεν ἀποφα-
σίσει εἰσεῖν τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ δούλου Γένους,
καὶ ὁ γενναῖος Θεσσαλός, μεταβαλὼν εἰς Ἰτα-
λίαν πρὸς συνάντησιν τοῦ δαιμονίου στρατηγοῦ
τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας Ναπολέοντος Βονα-
πάρτου, ὅπως ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν καὶ τὴν
ἀντίληψιν ἐκείνου, συνελήφθη ἐν Τεργέστη ὑπὸ
τῆς αὐστριακῆς ἀστυνομίας, εἰς ἣν εἶχον παρα-
δοθῇ τὰ προαποσταλέντα αὐτοῦ ἔγγραφα καὶ
συγγράμματα· μετ' αὐτοῦ συνελήφθη καὶ ὁ φίλος
καὶ συνεργάτης του Πετρόβιτς· καὶ οὗτος μὲν ἀ-
πελύθη μετὰ τὴν γενομένην ἀνάκρισιν, ὁ δὲ Ῥή-
γας παρεδόθη ὑπὸ τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως
εἰς τὴν ἀπεικονισμένην αὐτὸν θωμανικὴν μετὰ πέν-
τε ἄλλων συνεταίρων τὸ 1798. Ὁ παραλαβὼν
αὐτοῦ, παστῆς τοῦ Βελιγραδίου Μαρκσλὴ Ἀλῆς ἐ-
σκόπευε νὰ τοὺς ἀποστείλῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν,
ἀλλὰ πληροφορηθεὶς, ὅτι ὁ φίλος τοῦ Ῥήγα Πι-
σβάντογλους κατέλαβε πάσας τὰς διόδους, ὅπως
τοὺς σώσῃ ἀπαγομένους ἐκεῖ, ἀπεφάσισε νὰ φο-
νεύσῃ τοὺς αἰχμαλώτους ἐν Βελιγραδίῳ· καὶ τοὺς
μὲν ἄλλους ἐπνίξεν εἰς τὸν Δούναβιν· ἀλλ' ὅτε
ἀπήγετο ὅπως ῥιφθῇ εἰς τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ
τελευταῖος πάντων ὁ Ῥήγας, συνέτριψε μὲν διὰ
τῶν ῥωμαλέων βραχιόνων του τὰς ἀλύσεις, δι'
ᾧ ἐζήτουν νὰ τὸν δέσωσι, κατέρριψε δὲ νεκρὸν
δι' ἐνὸς γρόνθου τὸν πλησιάζοντα εἰς αὐτὸν δῆ-
μιον, καὶ ἠνάγκασε τὸν παστῆν νὰ διατάξῃ τὸν
τουφεκισμόν του· ἀλλὰ πρὶν ἐγκαταλείψῃ τὸ γῆ-
νον αὐτῆς σκηνώμα ἡ μεγάλη ἐκείνη ψυχὴ ἀνέ-
κραξε προφητικῶς ὁ Ῥήγας· «οὕτως ἀποθνήσκουσι
τὰ παλληκάρια· ἐγὼ ἔσπειρα τὸν σπόρον, δὲν θὰ
βραδύνῃ δὲ νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα, καθ' ἣν οἱ θυογενεῖς
μου θὰ δρέψωσι τοὺς καρπούς». Καὶ ὁ μὲν γνω-
στὸς φιλέλλην Εἰρηναῖος Θήρσιος συνέθεσε τὸ ἀ-
κόλουθον ἐπιτύμβιον εἰς τὸν πρωτομάρτυρα τοῦ-
τον τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῶν σὺν
αὐτῷ ἀπολεσθέντων.

Οὗτοι ἐλευθερίην θηρώμενοι ἀγαυόμορφοι
εὖρον ἐνὶ φυλόχοις θανόντα μόνον.
Χαίρετε, θηρευταί, κοιμώμενοι εἰσάκεν ἡὺς
ἔλθῃ ἀπ' Ὀλύμπου λαμπρὰ ἀνισχυμένη
καὶ τότε ἔγειρόμενοι πολὺν βρόμῳ ὀρυσμέναν
δαίμονες εἰς ἄγρην σπεύδετε· ἀλεξίκακον.

ἡ δὲ παρῶσα γενεὰ τῶν Ἑλλήνων ἀπηθανάτισε
τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου Θεσσαλοῦ, ἀνεγείρασα
τὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ πρὸ τῆς στοᾶς τοῦ ἐθνικοῦ
Πανεπιστημίου (παρὸ βλ. Βιογ. Ῥήγα ὑπὸ Πε-
τρόβιτς).

Ὁ θάνατος τοῦ Ῥήγα ἀνέστειλε πρὸς καιρὸν
τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου, ὑπερ αὐτῆς συνέλαβε
ἀλλ' ἡ ἰδέα, τὴν ὁποίαν ἔσπειρε, κρατυνθεῖσα ἀνέ-
λαμψε βραδύτερον καὶ ἐνεσάρκωθη εἰς τὴν γιγαν-
τιαίαν πάλιν τοῦ 1821, τῆς ὁποίας τὸ ἀποτέ-
λεσμα ἦτο ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.
Καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην παρατηροῦμεν κατὰ συγκρίσιν ἀναλογίαν τινὰ
τῆς Θεσσαλικῆς ἱστορίας πρὸς τοὺς ἀρχαίους χρό-
νους. Ὅπως τότε διὰ τῶν Ἰκσόνων καὶ Ἀχιλ-
λέων τῆς ἀνέλαμψεν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς ἑλληνικῆς
ἱστορίας, οὕτω καὶ νῦν διὰ τῶν Φερζίων καὶ Βλα-
χαδῶν καὶ Νικοτσάρων συνετέλεσε τὰ μάλιστα
εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διάδοσιν τοῦ ἐπαναστα-
τικοῦ φρονήματος, κατέχοντα θέσιν περίλαμπρον
κατὰ τοὺς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως χρόνους· ἀλ-
λὰ καὶ μετὰ τὴν ἐναρξίν τοῦ ἀγῶνος οἱ κάτοικοι
τῆς Θεσσαλίας συμμετέσχον ἐκ τῶν πρώτων τοῦ
ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Καὶ ἡ μὲν πεδινή Θεσ-
σαλία, εὐρισκομένη ὑπὸ τὸ κράτος πολυπληθῶν
τουρκικῶν στρατιωτῶν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξεγερθῇ,
ἀλλὰ τοσοῦτον προθυμότερον συμμετέσχον τοῦ
ἀγῶνος οἱ κάτοικοι τῶν Θεσσαλικῶν ὀρέων· ἡ ἐ-
παναστάσις ὅμως αὐτῶν, οὐδεμίαν οὐδαμῶθεν λα-
βοῦσα ἐπικουρίαν καὶ πρώτη δὲ αὐτῇ ὑφίσταμένη
τὰς προσβολὰς τῶν ἐκ τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς
Ἀλβανίας κατερχομένων τουρκικῶν ὀρδῶν, δὲν
ἐβράδυνε νὰ καταστραφῇ. Καὶ οἱ μὲν τοῦ Πηλίου
ἐπαναστάται ἐπιτιθέμενοι κατ' ἀρχάς καὶ πολι-
ορκήσαντες τὸν τε Βόλον καὶ Βελεστίον, ἀλλὰ
μὴ δυνήσαντες νὰ κυριεύσωσιν οὐδετέραν ἀπεσύρ-
θησαν βραδύτερον εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς Μαγνη-
τικῆς χερσονήσου, ἔνθα ὀχυρωθέντες παρὰ τὸ Τρι-
κερι ἠμύνθησαν ἀνδρείως ὑπὸ τὸν Καρατάσον κα-
τὰ τῶν ἐπανειλημμένων προσβολῶν τοῦ διασήμεου
στρατάρχου τῆς Τουρκίας Κιουταχῆ. Πετούσης δὲ
τῆς Εὐβοίας καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ τροφοδοτηθῶ-
σιν οἱ ἐπαναστάται τοῦ Πηλίου ἐτράπησαν νοτι-
ώτερον, καὶ ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην συμμετέσχον
τῶν ἐκεῖ ἀγῶνων μέχρι τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν
πραγμάτων. Ἡ δὲ τοῦ Ὀλύμπου ἐπανάστασις,
βραδύνουσα νὰ ἐκρηγῇ διὰ τὴν διχόνοιαν τῶν ἀρ-
ματωλῶν παρέσχε μὲν τὸν καιρὸν εἰς τὸν Ἀβδου-
λαμποῦτ πασᾶν, ὅπως καταςτρέφῃ τὴν ἐν τῇ Χαλ-
κιδικῇ ἐξέγερσιν, βραδύτερον δὲ καταστείλῃ καὶ
ἐκείνην, πάντων σχεδὸν τῶν ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου
χωρίων λεηλατηθέντων, πολλῶν δὲ καὶ πυρπολη-
θέντων ὑπὸ τῶν ἀγρίων ὀρδῶν τοῦ αἰμοχαροῦς
πασᾶ. Τὴν αὐτὴν δὲ τύχην ὑπέστη καὶ ἡ ἐπανά-
στασις τῶν Ἀγρῶν καὶ τῶν Χασίων. Οὐ μόνον
δὲ τὰ ἐπαναστάσαντα μέρη, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ
Θεσσαλικὴ γῆ ὑπέστη δεινὴν ἐρήμωσιν καὶ κατα-
στροφὴν διαρκούντος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. Ἀ-
ποκαταστάτων δὲ τῶν πραγμάτων ἤρξατο ἡ φι-
λεργία τοῦ Θεσσαλικοῦ λαοῦ νὰ ἐπανορθῇ τὰ κα-
ταστραφέντα, εἰς ὃ οὐ μικρὸν συνετέλεσε καὶ ἡ
κατὰ τὰ 1840 χορηγηθεῖσα διὰ τοῦ τανζιματίου

τοῖς χριστιανοῖς ποιά τις ἐλευθερία· ἀλλὰ νέα ἐ-
ξέγερσις τῶν κατοίκων τὸ 1854, ὑποστηριχθεῖσα
καὶ ὑπὸ ἐπικουρίαν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου,
ἐπέφερε νέα δεινὰ καὶ νέας καταστροφὰς εἰς πλεί-
στα μέρη τῆς Θεσσαλίας. Καὶ ἡ μὲν διεξαγωγὴ
τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης ὑπὸ τε τῶν ἐντοπίων
καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐθελοντῶν ἔχει πλείστα
τὰ ἐπιλήψιμα· ἀλλ' ἡ περὶ τὴν Καλαμπάκην μά-
χη κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1854, καθ' ἣν οἱ περὶ τὸν
Χατζὴ Πέτρον κατετρόπωσαν τὸν ἐξ 7000 συγ-
κείμενον Αἰγυπτιακὸν στρατὸν, καὶ ἡ περὶ τὸ Βε-
λέσι ἐπὶ 24 ὥρας ἀντίστασις 300 Θεσσαλῶν ὑπὸ
τὸς Φρουταλῆν κατὰ 3000 ἐχθρῶν ἀναμνη-
σκουσι τὰ ἔργα τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαναστάσεως.
Καὶ ἡ κατὰ τὸ 1878 δὲ τελευταία ἐξέγερσις τῶν
Θεσσαλῶν κατέδειξε διὰ τε τῶν περὶ τὸν Πλά-
τανον καὶ Μακρυνίτσαν καὶ Μπαράγκαν μαχῶν,
καὶ διὰ τῶν πυρπολήσεων τῆς Ῥαψάνης, τῆς Κα-
ρυᾶς, τοῦ Πλατάνου, τοῦ Αἰτοχωρίου καὶ πολ-
λῶν χωρίων τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος, ὅτι οἱ κά-
τοικοι τῆς Θεσσαλίας καὶ τὴν ζῶν καὶ τὴν πε-
ριουσίαν αὐτῶν προσφέρουσιν ὁλοκαύτωμα εἰς τὸν
βωμὸν τῆς ἐλευθερίας. Ἡ τελευταία αὕτη ἐπα-
νστάσις ἀρξάμενη τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1878 κα-
τηνάσθη τὸν Ἀπρίλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους τῇ με-
σολαμβάνει τῆς Ἀγγλίας, ὑποσχεθείσης, ὅπως στη-
ρίξῃ τὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ συνεδρίῳ,
ὑπερ ἐμελλε νὰ συγκροτηθῇ πρὸς διαβῶμισιν τοῦ
Ἀνατολικοῦ ζητήματος. Καὶ τὸν Ἰούλιον τοῦ
1878 ἀνεγράφη ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Βερολίνου τὸ
13 ἄρθρον αὐτῆς, δι' οὗ προσκαλεῖται ἡ Πύλη νὰ
διαβῶμισῃ τὰ Ἑλληνικὰ σύνορα, παραχωροῦσα
εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν Θεσσαλίαν καὶ μέρος τῆς
Ἠπείρου. Τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκ-
τελεσθῇ· καὶ οὕτω μετὰ 480 ἐτῶν δουλικὴν ὑ-
παρξίν, ἐπιλάμπει πάλιν ἐπὶ τῆς ὥραιας Θεσ-
σαλίας ὁ ἥλιος τῆς ἐλευθερίας, τὸ δὲ μέλλον καὶ
ἡ ἱστορία αὐτῆς θὰ συνταυτισθῇ μετὰ τοῦ μέλ-
λοντος καὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἐλευθερίας μητρὸς
Ἑλλάδος!

ΒΡΑΒΕΙΑ Τῆς ΑΡΕΤΗΣ

Καθ' ἕκαστον ἔτος ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ
εἰδικὴ συνεδρίασις λαμβάνει χώραν, καθ' ἣν ἀ-
πονέμονται τὰ βραβεῖα τῆς ἀρετῆς. Ποῦτος ὁ βα-
ρὺν Μοντυὼν ἱδρυσεν τὰ τοιαῦτα βραβεῖα, κατα-
λιπὼν διὰ τῆς διαθήκης του χρηματικὸν τι πο-
σὸν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τῇ Ἀκαδημίᾳ. Βρα-
δύτερον ἐμυμήθησαν καὶ ἄλλοι τὸ παράδειγμα
του, καὶ τὸ κεφάλαιον ἐπληρώθη διὰ νέων κλη-
ροδοτημάτων, οὕτως ὥστε σήμερον διανέμονται
χιλιάδες τινὲς φράγκων τοῖς ἐναρέτοις.

Ἡ ἐκθεσις, ἥτις ἀναγινώσκεται ἐν δημοσίᾳ συ-
νεδρίᾳ, ἐγράφη ἐφέτος ὑπὸ τοῦ Ἑρνέστου Ρενάν,
τοῦ περιλλεοῦς συγγραφέως τοῦ *Βίου τοῦ Ἰησοῦ*.
Ὁ Σαιν-Μπέβ ἔλεγεν ὅτι αἱ τοιαῦτα ἐκθέσεις ὁ-

μοιᾶζουσι πρὸς τὰ δύσκολα μουσικὰ τεμάχια,
ἅτινα ὀφείλει νὰ ψάλλῃ μόνος ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ ἀ-
οιδῆς, ἐξ ᾧ θὰ κατὰφανῇ ἡ ἐκάνότης αὐτοῦ· διὰ
τοῦτο ἕκαστος ἀκαδημαϊκὸς καταβάλλει πολὺν
κόπον καὶ μελέτην πρὸς συναρμολὴν αὐτῆς.

Ὁ Ἑρνέστος Ρενάν, καθ' ὃς ἰδίως ὁμολόγη-
σεν ἐν ταῖς *Ἀναμνήσεσι τῆς νεότητος*, εἶνε δύσ-
πιστος καθ' ὑπερβολὴν καὶ σκεπτικὸς, ὡς ἦτο
σκεπτικὸς καὶ ὁ Σαιν-Μπέβ. Ἡ ἰδιότης του αὕτη
ἐπιφαίνεται τῇδε κακῶς ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ,
ἥτις εἶνε γεγραμμένη πᾶσα δι' ὕφους ἀνθηροῦ, ἀν-
ταξίου τοῦ μεγάλου συγγραφέως. Ἡ ἀρχὴ ἰδίως
εἶνε ὑπόδειγμα λεπτῆς εἰρωνείας. Ἰδοὺ αὐτὴ·

«Ὑπάρχει μία ἡμέρα τοῦ ἔτους, κύριοι, καθ'
ἣν ἡ ἀρετὴ βραβεύεται. Χάρης τῇ καθιδρύματι
τοῦ κυρίου Μοντυὼν καὶ τινῶν ἄλλων φιλανθρω-
πῶν, παραβαίνομεν ἐνταῦθα — ἅπαξ τοῦ ἐνι-
αυτοῦ — τὴν βελὺν ἐκείνου τῆς φύσεως νόμον,
ὅστις ὥρισεν ἵνα ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ
καθήκοντος ᾖ ἀφανὴς καὶ δυσδιάκριτος. Ἡ ἀ-
ρετὴ παρέχει δεῖγμα εὐγενείας ὑψίστης ἀποκρού-
ουσα πᾶσαν ἰδέαν μισθοῦ καὶ πληρωμῆς. Καὶ ἂν
ἔτι μῦραι ἀτυχεῖς δοκιμαί ἀποδεικνύωσιν ὅτι ὁ
ἄνθρωπος, πρᾶττων τὸ ἀγαθόν, εἶνε θυμὰ πλάνης,
ὁ ἄνθρωπος, ἥθελεν ἐμμεῖναι πάντοτε εἰς τὴν ἀ-
χαριν ταύτην καὶ ἄγονον ὀδόν, τοῦθ' ὅπερ καλεῖ-
ται παραφροσύνη παρὰ τῆς χυδαίας γνώμης καὶ
σύνεσις παρὰ τῶν ἀνωτέρων διανοιῶν.

Ἐν τοῖς μύθοις τοῦ μεσαίωνα, οἵτινες συχνά-
κις εἰσι πλήρεις φιλοσοφίας, διαφαίνεται ὡς πρὸς
τὸ θέμα τοῦτο αἴσθημα, οὗ ἡ ἀπλότης προκαλεῖ
τὸ μεῖδιμα. Κατὰ τὰς διηγήσεις ἐκείνας, τερ-
ψάσας ἐπὶ αἰῶνας συνεχῆς τὴν ἀνθρωπότητα, ὁ
ἄνθρωπος μόνον βραδύνει καὶ περιπλοκὰς ὥρι-
σται νὰ ἀπαντᾷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τοῦτο εἶνε λίαν
φυσικόν, ἀφοῦ θ' ἀποκτήσῃ μετὰ ταῦτα ζῶν
αἰώνιον· τὸ ἄλογον ὅμως ζῶν, ὅπερ δὲν ἐλπίζει
ἐπὶ τὴν αἰωνιότητα, ἀνταμείβεται ἀείποτε ἐπὶ
τῆς γῆς διὰ πᾶσαν ἀγαθοεργίαν, διότι τέλος πάν-
των ὁ Θεὸς εἶνε δίκαιος. Ὅτε οἱ δύο λέοντες, οἱ
ἐκ τῆς ἐρήμου δραμόντες τῇ προσκλήσει τοῦ Ἀ-
γίου Ἀντωνίου ὅπως σκάψωσι τὸν τάφον τοῦ ἐ-
ρημίτου Παύλου, ἀπετελείωσαν τὸ ἔργον, ὁ ἅγιος
Ἀντώνιος ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν εὐλογίαν του διὰ
τὴν ἐπίγειον εὐημερίαν. Χάρης τῇ εὐλογίᾳ ταύτῃ
πιθανῶς εὗρον ὀλίγα βήματα μακρὰν ἀμνὸν τινα
καὶ ἐρίφιον ἀπολωλότα καὶ κατέφαγον αὐτά. Τοῦ-
το ἦτο ὁ παράδεισος δι' αὐτοὺς. Ἡ ἐπίγειος ἀ-
μοιβὴ ἄρα ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἐνομιζέτο τι χυ-
δαῖον, ἐξῆρθετο ὡς ἐλάττωσις τῆς ἀξίας τῶν ἀ-
νωτέρων τίτλων, τῶν ἀποκτωμένων διὰ τῆς ἀ-
γαθοεργίας».

Τὸ πρῶτον βραβεῖον τῆς ἀρετῆς ἀπενεμήθη ὑπὸ
τῆς Ἀκαδημίας εἰς τὴν κυρίαν Γρὸς, διευθύνου-
σαν ἰδιωτικὸν ἐκπαιδευτήριον ἐν Λυὼν. Ἡ ἀγα-
θὴ αὕτη κυρία μεταβάσκει ἀποκατέστη εἰς συνοι-
κίαν τινὰ τῆς Λυὼν, κατοικοῦμένην ὑπὸ τῆς

1. Ἐν τῇ ἀπολογίᾳ συγγραφέως περὶ Θεσσαλίας τοῦ κ. Ν. Γεωργιάδου.

εσχάτης καὶ μᾶλλον διεφθαρμένης τάξεως, καὶ ἵδρυσεν ἐκεῖ σχολεῖον συγκαλούμενον παρὰ τῶν ἀστέγων παιδίων ἀμφοτέρων τῶν φύλων τῆς συνοικίας ἐκείνης. Ἀρκεῖ νὰ εἰπωμεν ὅτι πρώτη μαθήτρια αὐτῆς ἦν κοράσιον, ὅπερ ἐδέχθη νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ φαύλου τινὸς καταγωγίου, καὶ νὰ ἐξαγοράσῃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἀντὶ τιμῆς 50 φράγκων. Μικροὶ λωποδύται, μικροὶ κακοῦργοι, μικροὶ ἀλῆται συνηθροίζοντο ἐν τῷ σχολείῳ τῆς κυρίας Γρός, πολλοὺς δὲ τούτων κατάρθωσε νὰ μεταβάλλῃ εἰς τιμίους καὶ φιλοπόνους ἐργάτας. Πολλὰ ἀνέκδοτα διηγεῖται ὁ Ρενάν περὶ τῆς ἀγωγῆς, ἣ καλλίον εἰπεῖν περὶ τῆς ἐξημερώσεως τῶν θηρίων τούτων. Ἴδου ἐν τῶν συγκινητικωτέρων.

»Ὁ Βάλλχ, λέγει, ἦτο εἰς τῶν ναυαγῶν, οὗ ἡ σωτηρία ἀφῆκε τὴν βαθυτέραν ἐντύπωσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς κυρίας Γρός. Ἦτο δεκαπενταετής. Τὸ ἀνάστημα, τὸ ἦθος, ἡ μορφή, ἡ κόμη, τὸ βλέμμα, ὁ χαρμακτὴρ, τὰ πάντα ἐν αὐτῷ παρίστανον τὸν λέοντα τῆς ἐρήμου ἐν τῇ ἀγρίᾳ αὐτοῦ ἰσχύϊ. Τετραετῆς ἀγωγή δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ καταδάμασῃ αὐτόν, ὅτε ἡμέραν τινὰ ἡ κυρία εἰσήλθεν ἐν τῇ σχολῇ φέρουσα πέτασον ἐκ μέλανος ὀλοσηρικῆς, ἐφ' οὗ προσηρμύζετο κομψῶς ἐρυθρὸν ῥόδον. Ἴδετε, κυρίαί μου, πόσον ὀλίγον χρειάζεσθαι ὅπως ἐπαναγάγῃ τις ἄνθρωπον ἀπολωλότα εἰς τὴν ἀρετὴν! Εἰς τὴν θέαν τοῦ ῥόδου ἐκείνου τὰ ὄμματα τοῦ λέοντος ἠθροίσαν πρῶτην φοράν. Ἐμειδίασε βλέπων τὸ ἄνθος. Ἡ κυρία Γρός ἐποφελήθη τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὅπως ἐνσταλάξῃ εἰς τὴν ἀκαλλυέρητον ἐκείνην ψυχὴν τὸ σπέρμα τῆς φιλοτιμίας καὶ τὴν αἰδῶ ἐπὶ τῷ λίαν ἀτημελήτῳ ἱματισμῷ αὐτοῦ. Τὴν ἐπομένην κυριακὴν, ὅπως λάβῃ τὴν τύχην νὰ καθίσῃ ἐγγὺς τοῦ ῥόδου, ἤλθεν εἰς τὸ σχολεῖον μετ' ἐνδύματα καθαρὰ. Εἶχε πλύνει ὁ ἴδιος λίαν ἐνωρὶς τὴν πρῶταν τὸν ἐπενδύτην του εἰς τὸν Ροδανόν. Δὲν εἶχε καιρὸν νὰ τὸν στεγνώσῃ, καὶ τὸν περιεβλήθη ὅπως ἀποξηρανθῇ ἐπὶ τῶν ὤμων του. Μετὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐβελητιώθη βαθμυδόν. Οἱ βάναστοι τρόποι ἐξηγεγνήσθησαν, καὶ ἐκ τοῦ θηρίου, πρὸς ὃ ὠμοῖαζε, διετήρησε μόνον τὸ ἀγέρωχον ὕψος καὶ τὰς ἀναλόγους ἀρετάς».

Πρὸς τὴν κυρίαν Γρός ἀπενεμήθη βραβεῖον ἐκ 2500 φράγκων.

Πλήρης ἐνδιαφέροντος εἶνε ὡσαύτως καὶ ἡ ἐξῆς διήγησις. «Ἡ Ἰωάννα Πεκουσσώ, ἐκθετον, ἀνετράφη ὑπὸ τινος κυρίας Ἀλβέρτου, ἥτις καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ καταστήματος τῶν ἐκθέτων ἐξελθοῦσα, ἀφιέρωσεν ὁλόκληρον τὴν ζωὴν ὑπὲρ τῆς ἀνατροφῆς τῶν ἐγκαταλειμμένων νηπίων. «Πάντα τὰ παρὰ τῆς καλῆς Ἀλβέρτου ἀνατραφέντα νήπια, γράφει ἡμῖν ὁ διευθυντὴς τῆς δημοσίου Βοηθείας τοῦ κάτω Λεῖγερς, προέκοψαν θαυμασίως. Ἀλλ' ἡ Ἰωάννα Πεκουσσώ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς περισυλλέκτου ταύτης οἰκογενείας, ἥτις σύμπασα ἦτο ἀ-

γαθή, ἐμελλε νὰ δώσῃ τὸ παράδειγμα πασῶν τῶν ἀρετῶν. Διετήρησεν ἰδίως πρὸς τὴν γηραιὰν αὐτῆς τροφὴν υἱικὴν στοργὴν ἀπερίοριστον. Μόλις ἤδυνη ἦν νὰ κερδήσῃ ὀβολοὺς τινάς, ἔφερεν αὐτοὺς ὑπερήφανος καὶ φαιδρὰ πρὸς τὴν θετὴν αὐτῆς μητέρα, διὰ νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς περιθάλψιν τῶν μικρῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, αἵτινες κατέλαβον τὴν θέσιν τῆς ἐν τῇ ἐστὶ τῆς ἀγαθῆς γυναικὸς. Μετὰ καιρὸν ἀφίκετο εἰς ἱκανῶς εὐπορον κατάστασιν. Ἐν τῷ μικρῷ αὐτῆς προϋπολογισμῷ κατ' ἔτος προσδιώριζε μικρὸν τι ποσὸν ὑπὲρ τῆς καλῆς θείας Ἀλβέρτου, διότι οὕτως ἀπελάλει τὴν γαίαν τροφὴν, ἀφ' οὗτο ἔμαθεν ὅτι δὲν ἦτο μήτηρ τις. Ὅτε ἡ γράϊα ἀπέθανε, ἠγόρασσε τὸν πρὸς ταφὴν αὐτῆς τόπον ἐν τῷ κοιμητηρίῳ θυσιασάσα πρὸς τοῦτο τὸ μικρὸν κεφάλαιον, ὅπερ διὰ τῆς φειδουῆς κατάρθωσε νὰ συναγάγῃ. «Πάντες οἱ ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀτύλοις περιθάλπόμενοι, γράφει ὁ διευθυντῆς, συνεβλήθησαν μετ' αὐτῆς ἐπὶ τοῦ τάφου ἐκείνου, ὅπου ἀπεράσισε νὰ ταφῇ καὶ ἐκείνη μετὰ θάνατον. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἐνεποίησε μεγίστην ἐντύπωσιν εἰς πᾶσαν τὴν ἡμετέραν οἰκογένειαν, ὅσῳ δὲ μοὶ συμβαίνει νὰ ὁμιλῶ περὶ τοῦτου, πάντες οἱ ὀφθαλμοὶ πληροῦνται δακρύων».

Ἴδου καὶ τὸ συμπέρασμα τοῦ ὠραίου λόγου τοῦ Ρενάν.

»Ὁ ἀναγινώσκων τὰ σημερινὰ ἔργα τῆς φαντασίας νομίζει ὅτι μόνον τὸ κακὸν καὶ τὸ δυσαιδέες εἰσὶ πραγματικά. Τίς θὰ ἐκλήσῃ ἡμῖν καὶ τὴν πραγματικὴν μυθιστορίαν τοῦ ἀγαθοῦ; Τὸ ἀγαθὸν εἶνε τοσοῦτον πραγματικὸν ὅσον καὶ τὸ κακόν. Οἱ φάκελλοι οὗς μετ' ἐπεφορτίσκατε ὅπως ἀναγνώσω περιέχουσι τόσας ἀληθείας, ὅσας καὶ αἱ φρικαλέαι ζωγραφίαι, ὧν δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν τὴν ἀκρίβειαν. Ἡ Ἑμμελίνη Ναδὼ (ἄλλη βραβευθεῖσα) ὑπάρχει ὅσον καὶ ἡ διαστραφεῖσα ἡρώς πραγματικῶς μυθιστορήματος ἐκ τοῦ ἀληθοῦς εἰλημμένου. Τίς θὰ παράσχῃ ἡμῖν τὴν ζωγραφίαν τοῦ ἀγαθοῦ ἐν Παρισίοις; Τίς θὰ περιγράψῃ ἡμῖν τὸν ἀγῶνα τῶσων ἀρετῶν πενομένων, τῶσων μητέρων, τῶσων ἀδελφῶν ἀξιοθαυμάστων; Ἐπεὶ γὰρ λοιπὸν τοσοῦτον τὸ ἀποδείξει ὅτι ὁ κόσμος ἐν ᾧ ζῶμεν εἶνε ἐξ ὁλοκληροῦ διεστραμμένος; Οὐχί, χάρις τῇ ἀρετῇ ἡ Πρόνοια δικαιούται· ἡ ἀπαισιοδοξία ὀλίγα μόνον καὶ σπάνια παραδείγματα δύναται ν' ἀναφέρῃ πλασματῶν ὧν ὁ βίος δὲν εἶχε τι τὸ ἀγαθόν. Διὰ γογγυμὰ τι ἀγάπης διαφαίνεται ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ. Μὲ ὅλας τὰς μεγίστας ἐλλείψεις αὐτοῦ ὁ κόσμος οὗτος διαμένει ἐπὶ τέλους ἔργον ἀτελευτήτου ἀγαθότητος».

X*

Ο ΠΑΙΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΝΥΚΤΙΟΥ

Τὴν 21 Ἰουνίου παρελθόντος, ἡμέραν τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου, ὁμιλος σοφῶν καὶ περιηγητῶν, ὅφ' ὧν προσεκλήθη καλῶ, ἐξέδραμεν ὅπως ἀπο-

θαυμάσῃ τὸν ἥλιον κατὰ τὸ μεσονύκτιον. Κατὰ πᾶν ἔτος ὑπόσχομαι ὅτι θὰ συμμετάσχω τῆς ἐκδρομῆς ταύτης, πλὴν δέον νὰ ὁμολογήσω ὅτι αἱ ἀστρονομικαὶ ἐργασίαι τοσοῦτον ἐπασχολοῦσιν, ὥστε οὐδεμίαν ὥραν ἀφίνουσιν εὐκαιρον, ἣ δὲ προκειμένη περιήγησις δὲν εἶνε ἐκ τῶν ἀπλουστερῶν ὡς πρὸς τοὺς Γάλλους ἡμᾶς, καθόσον ἀνάγκη νὰ μεταβῇ τις εἰς Πετρούπολιν καὶ ἐκεῖθεν ἐν συνόδῳ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Τορνέαν ἢ εἰς Ἀβάζακ τῆς Λαπωνίας. Ἀλλ' οὐχ ἦττον τὸ περιεργον τοῦ θεάματος ἀξίζει τὸν μακρὸν τοῦτον πλοῦν.

Εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι εἰρήσθημεν εἰς τὰς εἰκοσιτετραώρους ἡμέρας, διχοτομουμένας εἰς δύο μέρη κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἴσα, τὸ τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἐν τούτοις ὡς ἐκ τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους ἐν ᾧ κεῖται ἡ πόλις τῶν Παρισίων (48°, 50'), πολὺ ἀπέχουσαν τῆς σταθερᾶς ἰσότητος τῶν δωδεκαώρων ἡμερῶν καὶ νυκτῶν τῶν χωρῶν τοῦ Ἰσημερινοῦ. Ἐνταῦθα, φέρει πάλιν, κατὰ τὴν 21 Ἰουνίου ὁ ἥλιος δύει τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ πέντε λεπτὰ τῆς ἐσπέρας καὶ ἀνατέλλει εἰς τὰς τρεῖς καὶ πενήτην ὡρὰν ὀκτὼ λεπτὰ τῆς πρωῆς, τὸ μὲν ἕνεκα τῆς ἀρκτέως τῶν Παρισίων θέσεως, τὸ δὲ ἕνεκα τοῦ ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαιρῆς παρὰ γομένου ἀποτελέσματος. Αὕτη πράγματι παρουσιάζει τοὺς ἀστέρους ὡς κειμένους ὑψηλότερον τῆς ἀληθοῦς αὐτῶν θέσεως, διὰ τοῦ γνωστοτάτου φαινομένου τῆς ὀλκῆς, ὅπερ εὐκόλως δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ ἐντὸς ἱκανῆς ποσότητος ὕδατος ἢ καὶ μόνον ἐντὸς ποτηρίου πλήρους. Ἡ ἀτμοσφαιρική ὀλκῆς ἐκτοπίζει τὸν ἥλιον κατὰ διάστημα ἴσον πρὸς ὅλην τὴν διάμετρον αὐτοῦ. Καθ' ἣν στιγμὴν βλέπομεν τὸν ἐρυθρὸν αὐτοῦ δίσκον περὶ τὴν δύσιν καταβαίνοντα πρὸς τὸν ὀρίζοντα καὶ ψαύοντα αὐτόν, πράγματι τὸ λαμπρὸν ἄστρον τῆς ἡμέρας κεῖται ὁλόκληρον ὑπ' αὐτόν. Ὡσαύτως ὁπότεν βλέπομεν αὐτὸ ἀνατέλλον τὸν δὲ δίσκον τοῦ ἐξελθόντος τοῦ ὀρίζοντος ὁλόκληρον, πραγματικῶς διατελεῖ εἰσέτι ὁλοσχερῶς ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα. Βλέπομεν δὲ αὐτὸν οὕτω δι' εὐζήτητου ὀπτικοῦ φαινομένου. Ἡ διάρκεια τῆς μεγαλειτέρας ἡμέρας ἐν Παρισίοις θὰ ἦτο δέκα πέντε ὥραι καὶ πενήτην ὡρὰν ὀκτὼ λεπτὰ ἄνευ τῆς ἀτμοσφαιρῆς, ἀλλ' εἶνε δέκα ἐξ ὥραι καὶ ἑπτὰ λεπτὰ. Ἡ φωταύγεια τοῦ λυκόφωτος αὐξάνει ἔτι θαυμαστότερον τὴν διάρκειαν ταύτην, καθόσον κατὰ τὴν μνημονευθεῖσαν ἐποχὴν τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου, ἡ ἐντελής νύξ δὲν ἐπέρχεται πρὸ τῶν δέκα ὥρων, τελευτᾷ δὲ εἰς τὰς δύο μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Δύναται τις εἰπεῖν ὅτι πρὸς βορρᾶν ἢ νύξ δὲν εἶνε ἀπολύτως ἐντελής οὔτε καὶ ἐν πλήρει μεσονυκτίῳ, διότι οἱ τοῦ ἔκτου καὶ πέμπτου μεγέθους ἀστέρες σκιάζονται ὑπὸ ἀμυδρᾶς αἰγλῆς, ὁφειλομένης εἰς τὸ ὅτι ὁ ἥλιος καταβαίνει τότε ὀλίγον κάτω τοῦ ἡμετέρου ὀρίζοντος σχηματίζων τὸ ζῶν 170 42' μόνον, κατὰ τὸ μεσονύκτιον, καὶ ἐπομένως

μένει εἰσέτι εἰς τὰ ὕψη τῆς ἀτμοσφαιρῆς πρὸς βορρᾶν ἀμυδρά τις ἀντανάκλασις τῆς ἡλιακῆς λάμψεως.

Καθ' ὅσον προχωρεῖ τις πρὸς ἄρκτον, ὁ ἥλιος χαμηλοῦται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑποκάτω τοῦ ὀρίζοντος. Ἐν Πετρούπολει ὑπὸ πλάτος ἐξήκοντα μοιρῶν, τὸ ἡλιακὸν φῶς διαρκεῖ δέκα ὀκτὼ ὥρας καὶ τριάκοντα λεπτὰ τὴν 21 Ἰουνίου, τοσοῦτον δὲ παρατείνεται ὑπὸ τῶν ἀντανάκλωμένων φωταυγείων, ὥστε ἡ νύξ ὀδύδωλος ἐπέρχεται αὐτόθι. Ἐνισχυόμενός τις τὸ μεσονύκτιον εἰς παρὰ θύρον ἐκτεθειμένον πρὸς ἄρκτον, βλέπει ἄρκετὰ καθαρώς ἕνα γράψιν.

Ἐὰν ἡ ἀτμοσφαῖρα δὲν ὑπῆρχεν ἢ ἐὰν δὲν ἐκεκνητο τὴν ὀλαστικὴν αὐτῆς ιδιότητα, εἶδει νὰ μεταβῇ τις μέχρι τοῦ πολιτικοῦ κύκλου, ἥτοι μέχρι 66° 33' πλάτους, ἕνα ἴδῃ τὸν ἥλιον κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου καταβαίνοντα πρὸς βορρᾶν λοξοειδῶς, ἀντὶ νὰ δύσῃ, μόλις ψαύοντα τὸν ὀρίζοντα, καὶ ἀναβαίνοντα αὐθις πρὸς ἀνατολάς. Ἐνεκεν τῆς θάλασσης, ἥτις ἀνυψοῖ τὸν ἥλιον κατὰ 33', ἄρκετ' ἤδη νὰ πορευθῇ τις εἰς 66° ἀκριβῶς βορείου πλάτους, εἴτε εἰς Τορνέαν εἴτε εἰς Ἰσλανδίαν, εἴτε εἰς οἰονδήποτε σημεῖον τῶν 66 μοιρῶν. Τὸ ταξείδιον τοῦτο εἶνε ἄξιον ἀληθοῦς τοῦ κόπου, διότι ἐπιτρέπει ὅπως ἀντιληφθῇ τις ἐξ ὀψέως τὴν κλίσιν τοῦ ἄζωνος τοῦ ἡμετέρου πλανήτου ἐν τῇ περιστροφῇ αὐτοῦ.

Πέραν τῶν χωρῶν τούτων φθάνει τις διερχόμενος ἡμέρας συνισταμένας ἐκ μιᾶς ἐβδομάδος, ἐνὸς μηνός, δύο μηνῶν, τριῶν, τεσσάρων, πέντε καὶ ἐξ μηνῶν, μέχρι τοῦ πόλου.

Ἡ πολιτικὴ αὕτη λάμψις παρέχει εἰς τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος χώρας ἀτμοσφαιρικὰς καὶ κλιματολογικὰς ιδιότητας ὅλας ἐξαιρετικάς. Ἐντελῶς ἀγνωρίζω πᾶν ὅ, τι συμβαίνει ἐν τῷ πόλῳ καθόσον οὐδεὶς ποτε, εἶδε τὸν βόρειον ἢ τὸν νότιον πόλον τῆς Γῆς. Ἀλλ' ἴδου περιεργότατον γεγονός ἐσχάτως παρατηρηθέν. Ὁ ἡμέτερος γείτων, ὁ πλανήτης Ἀρης, ὅστις ἔχει ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν μετ' ἡμᾶς κλίσιν πρὸς τὸν ἥλιον, τὸ αὐτὸ κλίμα καὶ τὰς αὐτὰς ὥρας τοῦ ἔτους, διήλθεν ἄρτι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν δεικνύων ἡμῖν ἀκριβῶς τὸν πόλον του, ὃν βεβαίως οἱ ἴδιοι αὐτοῦ κάτοικοι οὐδέποτε ἐπίσης εἶδον. Τοῦτο συνέβη περὶ τὸ τέλος τοῦ θεροῦ τοῦ Ἀρεως. Αἱ χιόνες καὶ οἱ πάγοι ἦσαν ἅπαντες σχεδὸν διατελειμένοι, δὲν ὑπελείπετο δὲ εἰ μὴ κάλυμμά τι ὀλιγώτερον τῶν ἐκατὸν λευγῶν πλάτους. Ἀλλὰ καὶ τὸ κάλυμμα τοῦτο δὲν ἦτο εἰς τὸν πόλον κυρίως, ἀλλὰ παραπλεύρως εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπ' αὐτοῦ, ἀφ' οὗ δὲ ἀπολύτως ἐλεύθερον τὸν γεωγραφικὸν πόλον. Τὸ γεγονός τοῦτο εἶνε πολὺτιμος ἐνδείξις διὰ τὴν κλιματολογίαν τῶν γῆινων πόλων.

Ἐὰν ὁ ἥλιος τοῦ μεσονυκτίου εἶνε ἐνδιαφέρων εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Γῆς, ὁ πόσον δὲν θέλουν εἶπαί τι παράδοξον ὁ κόσμος, οἱ φωτιζόμενοι καθ'

ὅλην τὴν νύκτα ὑπὸ ἡλίου διαφόρου τοῦ τῆς ἡμέρας! Τὸ τηλεσκοπίον δείκνυσιν ἡμῖν νῦν ἐν τῷ ἀπείρῳ ἑκατοστῷ συστημάτων τοιαύτης φύσεως. Τὰ συστήματα ταῦτα εἰσὶν ἀναμφιβόλως κόσμοι, παρ' οἷς οὐδέποτε κοιμᾶται τις, διότι ὁ ὕπνος τῶν φυτῶν, τῶν ζώων καὶ τῶν γηίνων ἀνθρώπων δὲν εἶνε ἄλλο εἰμὶ συνέπεια τῆς περιστροφῆς τῆς Γῆς, ὡς οἱ πνεύμονες ἡμῶν εἰσὶ συνέπεια τῆς ἀτμοσφαίρας, ὡς ὁ τρόπος τῆς ἡμετέρας τροφῆς καὶ τὸ σχῆμα τοῦ σώματός μας διατελοῦσιν ἐν βαθείᾳ ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν φυσιολογικὴν κατὰστασιν τοῦ πλανήτου ὃν κατοικοῦμεν. Ἡ μελέτη τῆς φύσεως εἶνε τῶντι μελέτη τοῦ ἀπείρου.

[Illustration]

CAMILLE FLAMMARION

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

2.

Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ κατ' αὐτοὺς τοὺς στυγεροὺς τῆς δουλείας αἰῶνας διεκρίνοντο πάντοτε διὰ τὰς ἐπιτυχεῖς μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀμειβεῖς πικρίας, εἰρωνείας αὐτῶν. Τὸ ἐλάχιστον παράπτωμα, ἀπειρισκεψία τις, ἡ πτωχαλαζονία, ὁ κόμπος τοῦ ὀψιπλοῦτου, πᾶσα κουφότης ὡς καὶ αὐτὴ ἡ σωματικὴ δυσμορφία ἡ καχεξία ἐδίδον ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ ἐκπορευθῶσι κατὰ τῶν κτητόρων αἰ καυσιώτεραι εἰρωνεῖται· εὐθὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ τοιούτου προσεκολλᾶτο παρεπώνυμία τις, τὸ λεγόμενον σουσοῦμι, ὅπερ ὅταν ἦτο ἐπιτυχὲς ἐπεσκήζετο τὸ ἐπώνυμον, καὶ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν ἡ οἰκογένεια δὲν ἦτο πλέον γνωστὴ εἰμὶ ἐκ τοῦ σουσοῦμιου τῆς. Τινὰ ἐξ αὐτῶν θὰ ἀναφέρωμεν ἄλλοτε. Ἀλλὰ καὶ διὰ ποιημάτων εἰρωνέων διαφορά πρόσωπα λίαν ἐπιτυχῶς, ὡς δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν ὀλίγων σωζομένων.

Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον ποίημα εἶναι σάτυρα Μαζιώτη τινός, εὐυπολύπτου μὲν Ἀθηναίου, μὴ διακρινομένου ὅμως, ὡς φαίνεται, ἐπὶ εὐφυΐᾳ, σωματικῇ εὐεξίᾳ καὶ ῥοδιότητι προσώπου. Οὗτος, ὡς λέγεται, ἡγάπα περιπαθὼς εὐεὶδῆ τινα νεάνίδα, ἣτις ὅμως προσέκρινεν αὐτοῦ κηπουρὸν τινα, ὃν καὶ συνεζεύχθη· ἐνῷ ὅμως σατυρίζεται ὁ ἀτυχὴς ἐραστής, καὶ ἡ κόρη δὲν μένει ἄτρωτος.

Ἡ σάτυρα ἔχει ὡς ἐξῆς·

— Σώπα σὺ, κόρη μου, σῶπα. . .
Νὴ σοῦ δῶσω ἓνα βαπτιστάκι.
— Μάνα μου, δὲν τόνε θέλω,
Κάλλιο καλογερᾶ νὰ γένω.
— Σώπα σὺ, κόρη μου, σῶπα. . .
Νὴ σοῦ δῶσω μπακαλάκι.
— Μάνα μου, δὲν τόνε θέλω,
Γιατὶ πέτω καὶ πεθαίνομαι.
— Σώπα σὺ, κόρη μου, σῶπα. . .
Νὴ σοῦ δῶσω περβολάρη.
— Μάνα μου, ποῦ τὸν εὐρήκα; ;
Μέσα στὴν καρδιά μου ἔμνηκα!
Νὴ μοῦ λένε «Νούριζ, Νούριζ,
Καὶ περβολάρη καὶνούργια,
Πόσα στὸν παρὰ τ' ἀγγούρια;»
— Τὰ μικρὰ τὰ δῶμα πέντε,
Τὰ μεγάλα δεκαπέντε,

Τῆς μεγάλης τῆς χλεμπόνας
Τῆς νερόβρασταις χελώνας
Θὰ τῆς δώσω τοῦ Μὰ ζὶ ὦ τῇ
Ποῦναι ἄξιος καὶ τῆς βότκας. . .

Ἐν τῇ σατύρᾳ ταύτῃ ἄξιον παρατηρήσεως ἰδίως εἶναι, ὅτι καταλήγει εἰς τὸν σκοπὸν διὰ περιστροφῶν· διότι μέχρι τοῦ προτελευταίου στίχου δὲν δύναται τις νὰ υποθέσῃ ὅτι πρόκειται νὰ σατυρισθῇ ὁ μακαρίτης Μαζιώτης. Φαντάζομαι δὲ τὴν ἐκπληξιν τοῦ ἥρωος, ὅταν τὸ ἤκουσε κατὰ πρῶτον ἀδόξωτον.

Ὁ ποιητὴς ἀφελῶς ὅλ' ἦτο ἡ ῥάπτῃς ἡ παντοπώλης.

Δ. Γρ. Κ.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΥΡΟΣΒΕΤΙΔΕΣ

Ἐν Βυρτεμβέργῃ ἡ πυροσβεστικὴ Ἐπιτροπὴ ἔχει 42 νεάνιδας, ἐπίτηδες ἀσκηθείσας, ὡς πυροσβετρίδας, αἵτινες ὑπὸ τῆς διαταγῆς τοῦ ἐπιθεωρητοῦ ἐκτελοῦν γυμνάσια κατὰ σειρὰν διηρημένα εἰς δύο οὐλαμούς. Ἐκάστη ἐφοδιάζεται ἰδίᾳ δαπάνῃ μὲν κάδον, τὸν ὅποιον φέρει ἐνδεδυμένη τὴν πυροσβεστικὴν αὐτῆς στολὴν ἀνὰ πᾶσαν Κυριακὴν. Ἐκαστος οὐλαμὸς ἔχει τὴν ὁδηγὸν του, ἣτις κρατεῖ τὸν κατάλογον, ἐκλέγεται δὲ αὐτὴ ἐν τῷ δημαρχεῖῳ.

I. A. Ζ*

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Εἰς ξενοδοχεῖόν τι τοῦ Πειραιῶς.

Δύο νέοι πελάται φθάνουσι.

— Παιδί, ἄκουσε ὁδῶ, αὐτὰ τὰ σινδόνια δὲν εἶνε καθάρᾳ.

— ὦ, κύριε, πῶς γίνεται;

— Νὰ, δὲν βλέπεις πῶς ἐκοιμήθη ἄλλος προτήτερα;

— Ἀλήθειαν, ἦτον ὁ κ. Ν. . .

— Γιατὶ λοιπὸν δὲν ἀλλάξατε τὰ σινδόνια;

— Μὰ ἐκεῖνος ἔλαμνε κάθ' ἑαυτῷ πρωτὶ λουτρῷ, καὶ ἔτσι δὲν ἐλέωνε τὰ σινδόνια! . .

* *

Ὁ ἰατρὸς Κ* προσεκλήθη προχθὲς νὰ ἴδῃ πτωχὸν τινα ἀσθενῆ.

— Ἀ! κυρὰ, λέγει πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀσθενοῦς, ὁ ἄνδρας σου δὲν εἶνε καθόλου καλὰ! Κύτταξε, τὰ χερίά του ἄρχισαν νὰ μελανιάζουν. . .

— Γιατρέ μου, εἶνε γιατί ὁ ἄνδρας μου εἶνε χρωματιστής.

— Ἀ, ἔτσι εἶνε; τυχηρὴ εἶσαι· ἂν δὲν ἦτον χρωματιστής, ὁ ἄνδρας σου ἦτο χαμένος.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Ἐρρέθη ἐπανειλημμένως ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε παίγνιον τῆς τύχης. Τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν γνωρίζω λογικὴν μᾶλλον ἀδυσώπητον καὶ μᾶλλον ἰσχυρὰν τῆς λογικῆς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Τὰ πάντα ἐν αὐτῷ εἶνε συνηρηολογημένα, εἰς τὸν εἰδόμενόν δὲ νὰ διακρίνῃ τοὺς ὅρους τῆς λογικῆς ταύτης καὶ νὰ περιμένη μεθ' ὑπομονῆς τὸ τέλος, δὲν ὑπάρχει συλλογισμὸς ἀκριβέστερος. (Ιούλιος Σανδῶ).

* Μὲ πλούσια καὶ λαμπρὴ στολὴ
* * Στὸν κόσμον βλέπομε πολλοὶ,
Ἀπ' ὅλους νὰ τιμιοῦνται,
Μεγάλοι νὰ μετριοῦνται.

Γιατὶ τῶν πρόστυχων ὁ νοῦς
Στοχάζεται πῶς σ' αὐτοῦνους
Ἡ τύχη ἔχει δώσει
Μὲ τὰ καλὰ καὶ γινώσι.

Μὲν ἂν μὲ μέτρα προσοχῆς,
Ἡ καταντήσουν δυστυχεῖς,
Ὁ φρόνιμος θελήσῃ
Νὰ τοὺς παρατηρήσῃ,

Θελὰ τοὺς βρῇ οὐτιδανούς,
Ἀπὸ προτέρημα γυμνούς,
Μὲ μόνη φαντασίαν,
Καὶ γνώμης ἀπορία. (Βηλαρᾶς).

* Ἡ καρδία τοῦ ἀχαρίστου ἀνθρώπου δοιᾷ
* * Ζεῖ με ἐρημον ἀπλήστως πίνουσιν τὴν οὐρανό-
θεν πίπτουσιν βροχὴν, χωρὶς οὐδὲν νὰ παρήγῃ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρὸ τριῶν ἐβδομάδων ἀπεβίωσεν ἐν Κρήτῃ ὁ πρεσβύτερος τῶν κατοίκων τῆς νήσου ὁ Κωνσταντῖνος Ἀρτος ἐν ἡλικίᾳ 118 ἐτῶν, κτηματίας, ζῶν ἐσχάτως παρὰ τὴν Ρέθυμνον. Ἐν τῇ πρώτῃ νεανικῇ αὐτοῦ ἡλικίᾳ ὠδήγει τὸ ἄροτρον καὶ ἐτήρει τοὺς βόας πλουσίου μυλωθροῦ, οὗ ἡ μονογενὴς κόρη ἡράσθη αὐτὸν καὶ ἐζήτησε νὰ τὸν συζευχθῇ πρὸ τοῦ 19 ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Ὁ Κωνσταντῖνος Ἀρτος ἔλαβε καλὴν προίκα εἰς γαίας καὶ κτήνη, διὰ δὲ τῆς προικῆς ταύτης ἡδυνήθη νὰ καλλιεργῇ τὴν γῆν δι' ἴδιον λογαριασμὸν ἀκριβῶς ἀπὸ αἰῶνος. Ἀπὸ τοῦ 1781 ἐξῆσεν ἐκ τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ὑποστατικοῦ, ἐξαιρέσει μόνον τῶν περιστάσεων, καθ' ὅς ἡναγκάσθη νὰ δρασκεύσῃ φεύγων τὴν ὀργὴν τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν. Ἐπολέμησεν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος του ἐναντίον ἐξ Σουλτάνων ἐκ τῶν δέκα, ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν ὁποίων ἔζησε, καὶ τετράκις προεγράφη, ἐξωρίσθη καὶ ἡμνηστεύθη. Ἐνυμφεύθη καὶ ἔθαψε πέντε (;) συζύγους καὶ ἐπέζησε πάντων τῶν ἀδελφῶν καὶ πασῶν τῶν ἀδελφῶν, ἀνεψιῶν καὶ τῶν ἑνδεκα αὐτοῦ τέκνων. Μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις τοῦ ἦσαν σῶαι, τὸ δὲ παρελθὸν ἔτος ἐκλεγείς δῆμαρχος τοῦ χωρίου ἐξεπλήρωσε τὰ καθήκοντα αὐτοῦ δραστηριότατα καὶ νοημονέστατα.

Περὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν καναρίων πτηνῶν ἀναγινώσκωμεν τὰς ἐξῆς στατιστικὰς εἰδήσεις ἐν τινι ἰταλικῷ φύλλῳ. «Κατ' ἔτος ἐξαγονται ἐκ Γερμανίας καὶ ἀποστέλλονται εἰς τὰ Ἡνωμένα Κράτη περὶ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας καναρινίων, διὰ τὰ ὅποια οὐδὲν τελωνειακὸν τέλος πληρώνεται. Τὰ πτηνὰ ταῦτα προέρχονται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς Ἀνδερέαςλεργ τοῦ Ἀννόβερ, ἀνατρέφονται δὲ ὑπὸ γυναικῶν. Ἡ βιομηχανία αὕτη, ἣτις

χρονολογεῖται ἀπὸ 150 ἐτῶν, ἔλαβεν ἤδη μεγίστην ἀνάπτυξιν, διότι εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν ἑκαστον πτηνὸν πωλεῖται ἀπὸ δύο μέχρι πέντε δολλαρίων. Τὰ πτηνὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἀποστέλλονται διὰ τῶν γερμανικῶν ἀτμοπλοίων ἐν τὸς μικρῶν κλωδῶν, ἡ δὲ θνησιμότης αὐτῶν κατὰ τὸν διάπλουν τοῦ Ἀτλαντικοῦ δὲν ὑπερβαίνει τὰ 5 ἐπὶ τοῖς 100, καθότι ἐπιτηροῦσιν αὐτὰ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἄνθρωποι ἐπὶ τοῦτῳ ἀποστελλόμενοι μετ' αὐτῶν. Βεβαιοῦται ὅτι ἐν Εὐρώπῃ ὑπάρχουσι πεντήκοντα εἶδη τῶν πτηνῶν τούτων, καὶ ὅτι τὰ μᾶλλον ἐπιζητούμενα εἶναι τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς Βελγικῆς, ἣτις ἐπὶ τοῦ εἶδους τούτου διαγωνίζεται σπουδαίως πρὸς τὸ Ἀννόβερ. Τὰ κανάρια τῆς Βελγικῆς διακρίνονται ἐκείνων τῆς Γερμανίας ἐκ τοῦ μακροῦ καὶ λεπτοφυοῦς σώματός των καὶ ἐκ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ κελαδημάτος των, ταῦτα δὲ πωλοῦνται εἰς Νέαν Ὑόρκην ἀπὸ πάντες μέχρις εἰκοσιν δολλαρίων. Ἡ διάρκεια τοῦ βίου τῶν καναρίων ποικίλει· ἀπὸ τριῶν μέχρις ἐπτά ἐτῶν, τινὰ ἐξ αὐτῶν ὅμως ἐζησαν μέχρι τῶν εἰκοσι ἐτῶν, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ ἀποτυφλοῦνται καὶ παύονται τὰ ἄσπματά των.

Κατὰ τὴν γενομένην ἐσχάτως ἀπογραφὴν, ὁ πληθυσμὸς τῆς Τσεργέστης ἀνέρχεται εἰς 141, 740, ἐξ ὧν 1,406 πρεσβεύουσι τὸ ὀρθόδοξον ὀρθόσκευμα. Ἀπὸ τοῦ 1869 ὁ πληθυσμὸς τῆς Τσεργέστης ἠξήθη κατὰ 18,642.

Τὰ πολλαχού τῆς Εὐρώπης ἐπικρατοῦντα ἀφόρητα θάλαπτα εἶναι ἄξια νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ δεινότερα τῶν προηγουμένων ἑκατονταετηρίδων. Τῷ 627 ἐν Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ ἐξηράνθησαν αἱ πηγαὶ καὶ ἀπέθανον πολλοὶ ἄνθρωποι καθ' ὁδόν. Τῷ 879 ὁ καύσων διέκοψε τὰς κατ' ἀγροὺς ἐργασίας· ὁ τολμῶν δὲ νὰ ἐξέλθῃ εἰς τοὺς ἀγροὺς ἀπέθνησκε παραχρῆμα ὑπὸ ἀποπληξίας ἢ σειρήσεως. Τῷ 993 βοτάναι καὶ δένδρα ἐκάησαν ὡσανεὶ ἐν κλιθάνῳ. Τῷ 1000 ἐν Γαλλίᾳ ἐξηράνθησαν οἱ ποταμοί, ἡ δὲ ἀπορροὰ τῶν σερπηπότων ἰχθύων ἐπήνεγκε λοιμὸν. Τῷ 1132 ἀνεψύχθη πολυλαχοῦ ἡ γῆ καὶ ἐξηράνθη ὁ Ῥήνος. Τῷ 1705, μηνὶ Ιουλίῳ, ἀπὸ τῆς 12 μέχρι τῆς 4 μ. οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸ ὑπαίθριον. Τῷ 1718 ἐκλείσθησαν πανταχοῦ τὰ θέατρα δι' ὅλου τοῦ θέρους. Τῷ 1779 ἐν Βονωνίᾳ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠδύναντο νὰ ἀναπνεύσωσι, πλεῖστοι δὲ ἐτελεύτησαν ὑπὸ ἀσφυξίας. Τῷ 1846 τὸ ἑκατομυροῦς θερμόμετρον ἀνέβη εἰς τὸν 52 βαθμὸν, ἦτοι εἰς τὸν 41 1/2 τοῦ Ρεωμού.

Ἡ ἑταιρεία τῶν κηπουρῶν ἐν Λονδίνῳ, εἰς παλαιότατον ἔθιμον ἐπομένη, προσφέρει κατ' ἔτος τῷ λόρδῳ δημάρχῳ δωρεὰν τὰς ἀπαρχὰς οἰοῦντες καρποῦ, καὶ ἰδίως σταφυλῶν. Ἐφέτος ἐπεδείχθητο μεγαλειότητα γενναιοσύνη, προσενεγκοῦσα τὰς ἀπαρχὰς πάντων τῶν ἐν Λονδίνῳ καλλιεργουμένων καρπῶν, ἀλλοδαπῶν τε καὶ ἐγχωρίων, ἐξέφρασε δὲ καὶ πλήρη τὴν εὐαρέστησιν τῆς

ἐπὶ τῇ καθόλου διαχειρίσει τῶν πραγμάτων τοῦ δήμου. Ὁ λόρδος δήμαρχος, εὐχαριστήσας ἐν σπουδῇ, προσέθηκε παίζων, ὅτι ἡ σύμβολός του πολλῶ μᾶλλον θὰ ἔχαιρεν, ἐὰν τὴν ἐταιρίαν τῶν κηπουρῶν ἐμμελῶντο ἔκπασαι αἱ τοῦ Λονδίνου συντεχνίαι, καὶ ἰδίως αἱ τῶν ἀρτοποιῶν, κρεωπωλῶν, τῶν ραπτισσῶν, τῶν ὑφασματοπωλῶν κλ. Τῇ ἐσπέρᾳ παρέθηκεν αὐτοῖς πολυτελὲς γεῦμα.

«Ὡς ἀπὸδειξις τῆς ἀπλότητος καὶ ὀλιγαρκείας τοῦ προέδρου τῆς ἀμερικανικῆς δημοκρατίας Γάρνερλντ ἀναφέρεται ὅτι οὐ πρὸ πολλοῦ ἡσφάλισε τὴν ζωὴν του πρὸς ὄφελος τῆς συζύγου του ἀντὶ 25,000 δολλαρίων. Ἡ λοιπὴ αὐτοῦ περιουσία δὲν ὑπερβαίνει τὰ 15,000 δολλάρια.

«Ὁ ἰδιαιτέρος γραμματεὺς καὶ εὐνοούμενος τοῦ βασιλέως τῆς Βρυταρίας παρητήθη, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ πλέον τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ ἐστεμμένου κυρίου του. Σὺν τοῖς ἄλλοις ὁ βασιλεὺς, ἀγαπῶν ὡς γνωστὸν, νὰ μὲν ἀθέατος, συνωμίλει μετ' αὐτοῦ κεκαρυμμένος ὅπισθεν παρκαπετάσματος καὶ ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ μὲν ἐπὶ ὥρας ὅλας ὄρθιος.

«Οἱ Ἀμερικανοὶ δημολογουμένως εἶνε ἔθνος οὐσιωδῶς πρακτικόν. Ὅσῳκις ἔρχονται νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰς διαφόρους χώρας τῆς Εὐρώπης, οὔτε νὰ ταρασσῶνται θέλουσιν, οὔτε νὰ ἐξαπατῶνται ὑπὸ τῶν ξενοδόχων, οἵτινες ἐκμεταλλεύονται προθύμως τοὺς μεμονωμένους περιηγητάς, τοὺς συχνάκις ἀποπλανωμένους εἰς τὰς πολυδαπάνους αὐτῶν δάσεις. Οἱ περιοδεύοντες ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ὑάγκροι ἐνθυμούμενοι τὸ ἀξίωμα ὅτι ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἐνότητι, ἀπαρτίζουσιν ὁμίλους, οἵτινες καὶ διὰ μόνου τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν ἀπολαύουσι πλεονεκτημάτων, ἅπερ ὁ περιηγούμενος ἀδυνατεῖ, ὡς ἄτομον, νὰ ἀποκτήσῃ.

Μία ἐκ τῶν ἀμερικανικῶν συνοδικῶν συνιστάμενη ἐκ 13 κυρίων καὶ 8 κυρίων ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Βοστώνης, Φιλαδελφείας, Πιτσβούργου, Chester, Alleghany City, Kingston κτλ. ἀφίκετο κατ' αὐτὰς εἰς Βιέννην ἐπόθεν μεταβήσεται εἰς Βερολίνον, Παρίσιους, Λονδίνον κλ. Ἡ ἔταιρία αὕτη πλὴν τοῦ ταχυδρόμου καὶ τοῦ ταμίου, ἔχει τὸν γραμματέα αὐτῆς, τὸν ἱατρὸν καὶ προσέτι καὶ αὐτὸν τὸν ἐφημέριον.

«Ἀγγλικὴ τις ἐφημερίς παρατηρεῖ ὅτι οὐδέποτε Κράτος τι ἔσχεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ χώρας τοσαύτην ἐχούσας ἑκτασιν, ὅσην ἔχουσιν αἱ ὑπὸ τῆς συγχρόνου Ἀγγλίας δεσποζόμεναι. Ἡ Ρώμη ἐν τῇ μεγίστῃ αὐτῆς ἀκμῇ ἐπεξέτεινε τὴν ἀρχὴν της μόνον ἐπὶ 1,500,000 τετραγωνικῶν λευγῶν, ἐνῶ ἡ Ἀγγλία τῆς σήμερον εἶνε κυρία ἐδάφους 7,000,000 τετραγωνικῶν λευγῶν, ἀπέκνυντι 6,000,000 ὧν δεσπόζει ἡ Ρωσσία.

Ἡ αὕτη ἐφημερίς παρατηρεῖ ὅτι οὐδεὶς λαὸς ἀγγλιστὶ ὁμιλῶν ζῇ ὑπὸ ξένον ζυγόν, ἐνῶ ἡ Ἀγγλία κυβερνᾷ περὶ τὰ 300 ἑκατομμύρια ὑπηκόων ἀνηλόντων εἰς πᾶσαν φυλὴν καὶ ὁμιλούντων πᾶ-

σαν γλῶσσαν τῆς γῆς. Πράγματι, λέγει, ἡ Ἀγγλία ἄρχει Γερμανῶν ἐν Ἑλγολάνδ (Βαλτικῇ), Ἰσπανῶν ἐν Γιβραλτάρ, Ἑλλήνων, Ἰταλῶν καὶ Τούρκων ἐν Κύπρῳ καὶ Μεσίτῃ, Ἀράβων ἐν Ἀδεν, Ὀλλανδῶν ἐν τῇ νοτίῳ Ἀφρικῇ, Γάλλων ἐν Μαυριζίῳ (Maurice), Κινέζων, Ἰνδῶν καὶ Περσῶν ἐν Ἀσίᾳ, ἀπογόνων τῶν Γάλλων ἐν Καναδᾷ, Ἰσπανῶν, Γάλλων καὶ Ἰθαγενῶν διαφόρων φυλῶν εἰς τὰς Ἀυτικὰς Ἰνδίας καὶ τὴν νότιον Ἀμερικὴν.

Εἰς ἈΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Συμβουλὴ πρὸς παρὰ τισιν τοῦ βίου.

Μετὰ τοῦ ζητήματος, πῶς δύναται νὰ παραταθῇ ἐπὶ μακρότερον ὁ βίος, ἱατροὶ τις γράφει τὰ ἐξ ἧς ἐν τῷ Cassell's Family Magazine, παρέχων συνταγὴν ἀπλουστάτην εἰς τοὺς μὴ βαρυνθέντας τὸν βίον. «Χιλιάδες ἀνθρώπων καταστρέφουσι τὸν ὀργανισμόν αὐτῶν κατ' ἔτος, ποιοῦντες ὑπερβολικὴν χρῆσιν φαρμάκων. Εἶναι πρᾶγμα, καίτοι ἡ δημολογία θὰ φανῇ παράδοξος προερχομένη ἐξ ἱατροῦ, ὅτι λίαν ἐπικίνδυνον νὰ καταφεύγῃ τις εἰς τὰ φαρμακεία, ἐπὶ τῇ ἐλαττίστῃ ἀδικοθεσίᾳ. Τῶν τονωτικῶν φαρμάκων δέον νὰ μὴ γίνηται χρῆσις ἄνευ τῆς συμβουλῆς ἱατροῦ. Τονωτικὸν φάρμακον εἶναι ὀξύτερον διστόμου μαχαίρας, εἶναι φάρμακον, οὐτινος πρέπει νὰ ποιῶμεθα χρῆσιν λίαν περισσευμένης. Ὑπάρχουσι μεταλλικὰ ὕδατα, τονίζοντα μὲν τὸν ὀργανισμόν, ἀλλὰ δυνάμενα νὰ παραγάγωσιν ὀλεθριώτατα ἀποτελέσματα. Ὅθεν δὲν πρέπει νὰ πίνωμεν μετὰ γάλην αὐτῶν ποσότητα, ἢ νὰ μὴ προσέχωμεν εἰς τὴν ποιότητά των. Ἡ κανονικὴ ἀνάπαυσις εἶνε ἀναγκασιότατη. Καθ' ἐβδομὴν ἡμέραν ν' ἀναπαύωμεν τὸ τε σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα. Ἐκτὸς τούτου, οἱ δυνάμενοι ὀφείλουσι νὰ ἐπιζητῶσι καὶ ἐνικυσίους ἀπεργίας. Τὸ ταξιδεύειν δὲν κοστίζει πολὺ σήμερον, καὶ δύο ἐβδομάδων ἢ ἐνὸς μηνὸς ἀποχὴ ἀπὸ τῶν φροντίδων καὶ τῶν ἐργασιῶν δὲν ζημιοῖ μεγάλως τὸ θυλάκιον τῶν καλῶς ἐργαζομένων κατὰ τὸ λοιπὸν τοῦ ἔτους, καὶ γινώσκόντων πῶς νὰ οἰκονομῶσι τὸν χρόνον. Αἱ ἀθῶναι ἡδοναὶ καὶ αἱ τέρψεις δὲν συντελοῦσι μικρὸν εἰς τὴν μακροβιότητα. Διαρκὴς ἐργασία, ἄνευ διασκέδσεως, ἀποστέλλει τὸν Γιάννην εἰς πρόωρον τάφον, λέγει παροιμία τις. Ἡ διασκέδασις εἶνε εἰς τὸ πνεῦμα ὅ, τι ὁ ἥλιος εἰς τὸ σῶμα. Ἐπιτραπήτω μοι ὡς ἱατρῷ νὰ προσθέτω μίαν λέξιν περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ὀρηκτικῆς, ὅσῳ ἀπορᾷ εἰς τὴν ἡσυχίαν τοῦ πνεύματος. Οἱ ἀληθῶς πιστοὶ εἰσὶν οἱ ἥττον κινδυνεύοντες ἀσθενεῖς, αἱ ἐλπίδες περὶ τῆς ἀναρρώσεως αὐτῶν εἰσὶ μετίζοντες, καὶ αἱ περὶ μακροβιότητός των, ἕνεκα τῆς δυνάμεως αὐτῶν, ὅπως ὑφίστανται ἡσυχῶς, ταπεινῶς καὶ μετ' ἐλπίδων, ὅ, τι ἀν συμβαίῃ αὐτοῖς.

Ι. Αἴων.